

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENE C

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“**Cene inseratov:**

Enostolpna petilina vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljke in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Pešnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nehrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Velikonočni pirhi gosp. dr. Žerjava.

Ni bilo malo takih, ki so se bili dali ob volivnem boju in otvoritvi narodne skupščine preslepiti od »državotvornih« in junaških, narodno-mučeniških gest in fraz naših demokratov. Volili so zanje ali ako jim politična vest tega že ni dopuščala, so vsaj simpatizirali z njimi.

Kakor sv. Jurij na belem konju je vihral dr. Žerjav po Sloveniji in nastopil v novootvorjeni skupščini kakor silen, nezmagljiv junak, ki je v Sloveniji premagal klerikalnega zmaja in mu odsekal vseh sedem glav! Res je pripeljal s seboj samo še enega svojega viteza kot poslanca, vse druge mandate so mu pobrali »klerikalci«; a kaj zato! V Belgradu je Žerjav prisrčen najvišjih krogov, desna roka Pašičeva in Pribičevićev pobratim, njemu je doli pridržan častni sedež na gostijah, on je za Srbe slovenski kraljevič Marko, on je doli z eno besedo vsemogočen. V senci njegove veličine in moči izginja 20 »klerikalnih« poslancev kakor ubogi nič. On bo samo namignil svojim tovarišem v vladi in finančni minister bo izenačil davke, olajšal »preobčutna bremena«, nakazal Sloveniji pošteno njen delež iz njenih lastnih žuljev, dobrodelnih in kulturnih zavodih bodo mogli zopet redno in brez ovir služiti v polni meri svojim namenom, obrt in industrija se bosta mogli svobodno razviti, to pa tembolj, ker bo tudi prometni minister pohitel, da dobi Slovenija svojo neobhodno potrebno železniško zvezo z morjem, da dvigne svoje ceste v prejšnje vzorno stanje i. t. d. Z eno besedo: Slovenija se po besedi dr. Žerjava izpremeni v obljubljeno deželo, po kateri se bosta cedila med in mleko.

Ljudje, ki čitajo dr. Žerjavov evangelij »Jutro«, so se silno veselili in si vsako jutro in vsak večer častili, da so s kroglico ali vsaj agitacijo pripomogli Sloveniji do takega mogočnega varuha in patrona.

V radostnem pričakovanju so minevali dnevi do 28. marca, ko je finančni minister predložil proračun v obliki dvanaestin. Sedaj so se imele uresničiti vse obljube in vse nade, sedaj je bilo treba »klerikalcem« pomoliti pod nos blestečo številko in dokazati, kaj zmore en sam dr. Žerjav; Blagor »Jutro«! Čez celo stran segajo naslovi veselega naznanila, uvodnik je sijajen, številke so bleste iz njega, da jemljejo vid... Tako bi bilo pričakovati. Dejansko je bilo pa tako:

»Jutro« z dne 31. marca je čisto kisto in puho. V uvodniku se peča s predsedniškimi volitvami — na Nemškem, iz zadrege in navade poroča o razkroju v opoziciji in šele v zadnjem kotu čisto tiho in sramežljivo poroča o težkočah pri budžetskih dvanaestinah, o »svestranskem ostrem odporu v Narodnem bloku proti posameznim določbam dvanaestine, kar se je pa vse končalo z nezadovoljivim kompromisom s finančnim ministrom! Po prečitaniu teh čudnih naslovov so si ljudje pomencali oči in si natanknili očala, da bi prebrali drobno tiskano poročilo. Imeli so kaj brati. Zvedeli so, da finančni minister kljub »energičnemu vztrajanju samostojnih demokratov« ni pristal na izenačenje direktnih davkov ne na znižanje nekaterih preobčutnih bremen. Zato so pa demokrati z dr. Žerjavom na čelu pristali na dvakratni invalidski prirez in na prirez za vojaško komoro; pristali so na 2-odstotni pavšalirani davek za ročne delavce, to se pravi, pristali so na to, da bo moral vsak ročni delavec od celega svojega zaslužka brez vsakega odbitka odrajtati davkarji cela dva odstotka. Demokrati so sploh pristali na celokupni dvanaestinski proračun, ki je po razdelitvi bremen in dohodkov tako gorostasen, tako krivičen, da se morajo izmozganemu prebivalstvu ob njem zježiti lasje in gospoda Žerjav in Pivko sta brez najmanjšega očitka vesti in pomisleka glasovala za nove davke!

Vendar — nekaj so pa samostojni demokrati vendar dosegli. »Jutro« poročilo pove, da so izposlovali določbo, da

smajo družbe, ki polagajo javne račune, v bodoče pri rentabiliteti vračunati vse državne in samoupravne davščine, pri rezijskih stroških pa vse vojne dodatke, davek na poslovni promet in prireze, ki so bili uvedeni po vojni in med katere je šteti po izjavi finančnega ministra tudi invalidski davek. To se pravi: Po zaslugi samostojnih demokratov bodo nova bremena prizadela samo revnejše sloje, bank in drugih kapitalističnih družb pa prav nič, ker jim finančni minister z levo roko vrača, kar jim z desno jemlje. To je vse, kar je bilo demokratom moči izposlovati. Za invalide nič, za uradnike nič, za obrtnike nič, za delavce nič!

V to kruto resnico so se prebudili »Jutrovi« bralci iz svojih tako krasnih sanj in nad. Pa kje je junak dr. Žerjav in njegov pobočnik dr. Pivko, da je mogel finančni minister na tak način zdelati Slovenijo in jo sleči do srajce? Gotovo sta bita odsotna — pobijata sta bogve kje kakega klerikalnega zmaja — ali pa se je zgodila pomota, ki se na mogočno besedo slovenskega kraljeviča Marka nemudoma in korenito popravi. Ali ne piše »Jutro« tako?

Ne. »Jutro« piše čisto neverjetne stvari. Pravi, da predstavljata dr. Žerjav in dr. Pivko v narodni skupščini »skromno številčno moč«, da ne moreta opravljati vsega dela, da moreta le slabo zastopati interese slovenskega ljudstva in da se bodo razmere za Slovenijo spričo tega njunega »jalovega zastopstva« v bodoče še poslabšale. Njune jalove nemoči pa je krivo »močno parlamentarno zastopstvo SLS« v narodni skupščini in pa »kri-va palica« v Sloveniji! Vse to ima natisnjeno včerajšnje »Jutro« črno na belem.

Ljudje so se grizli v jezik in se vlekli za ušesa, ako morda ne spe in se jim to, kar so pravkar brali v »Jutru«, ne sanja? Kaj ni pisalo »Jutro« po volitvah (dne 14. februarja), da se bodo sedaj »naše javne razmere uredile z novimi zakoni v gospodarskem in političnem oziru, tako da se bodo zboljšale življenske razmere širokih ljudskih množic?« Ali nista »Jutro« in »Narod« dan za dnevom oznanjala:

1. »Da se začneja nova doba za Slovenijo;
2. »da se začneja doba gospodarskega delca;
3. »da je klerikalizem za večne čase poražen;
4. »da je klerikalizem mrtev;
5. »da klerikalizem ne bo nikoli več vladal;
6. »da en Žerjav več pomeni kot vsi klerikalni poslanci;
7. »da bodo klerikalci v skupščini popolnoma brez vsakega pomena;
8. »da se z njimi absolutno več ne računa itd. itd.«

Sedaj pa »Jutro« naenkrat piše, da predstavljata demokratska junaka Žerjav in Pivko zgolj »skromno številčno moč«, ki je v primeri z »močnim parlamentarnim zastopstvom SLS« navzile vsem njunim »nenavadnim naporom« čisto brezpomembna. Ali sedaj tisti uradniki, obrtniki, kmetje in delavci, ki so volili dr. Žerjava in dr. Pivka, vedo, kako strašno so nasledili?

»Jutro« je še te dni pisalo na naslov dr. Korošca o izgubljenih bitkah in o tepenih generalih, ki naj gredo v klošter. Sedaj samo priznava, da je tak osramočen in osmešen, za klošter zrel general dr. Žerjav s svojim pobočnikom dr. Pivkom vred. Obsojeni, kaznovani in tepeni so pa njuni volilci, in to po pravici, po krivici pa žal tudi vsa ostala Slovenija. Pričakujemo, da pojde zdaj v klošter Žerjav!

VSTAJA KURDOV.

Carigrad, 1. aprila. (Izv.) Vstaja Kurdov je mnogo resnejša, kakor so poročali doslej cenzurirani turški listi. Kurdi imajo 20—30.000 dobro oboroženih mož, ki se zbirajo pod zeleno zastavo Mohamedovo. Bojna črta je dolga nad 400 kilometrov in sega od Diarbekra do Bitlisa. Proti vstajem je mobilizirala angorska vlada 70.000 mož.

Prihodnja seja skupščine 26. aprila.

Belgrad, 1. aprila. (Izv.) Radikalni klub je imel sejo ob 6 popoldne. Nikola Pašić je poročal o političnem položaju. Rekel je, da se bo rekonstrukcija vlade izvršila, ni pa dal o tem nobenih podrobnih obvestil. Rekel je, da do Velike noči ne bo nobenega posebnega posla in je vsem poslancem želel vesele velikonočne praznike. Naznanil je, da se bo skupščina sestala 26. aprila. Najpreje bodo prišli v razpravo zakonski načrti stanovanjskega zakona in tiskovnega zakona. Po Veliki noči bo izvoljeno tudi novo predsedstvo kluba. Nato so izvolili poslance, ki bodo šli na mednarodno medparlamentarno trg. konferenco v Rimu. Od radikalov so delegirani: Vasa Jovanović, Ljuba Nešić, dr. Kojić, Ljuba Popović, dr. Ninko Perić in dr. Velizar Janković.

Seja zakonodajnega odbora.

Vlada se boji mnenja časnikarjev.

Belgrad, 1. aprila. (Izv.) Danes popoldne se je vršila seja zakonodajnega odbora. Sejo je otvoril predsednik Ljuba Jovanović. Najpreje je prečital demisijsko dr. Polića, ki se je odpovedal podpredsedništvu mestu. Sklenili so, da se bo volil podpredsednik na eni izmed prihodnjih sej. Nato so prišli na dnevni red volitve odseka za zakonski predlog stanovanjskega in tiskovnega zakona. Sklenili so, da se člani izvolijo sporazumno med strankami. Izvoljena sta bila Vujčić in Marinković, da predlagata člane teh odsekov. V osek za zakonski predlog tiskovnega zakona so izvoljeni: Živković Ljubo, Gligorije Božević, dr. Laza Marković, Vasa Jovanović, Dragutin Kojić, Velja Popović, dr. Voja Janić, Milan Grol, dr. Polić, dr. Kalenović in Franc Smodej. V osek za zakonski predlog stanovanjskega zakona so izvoljeni dr. Subotić, Milošević, dr. Ninko Perić, Milan Simonović, Todić, Dragić in dr. Superina. Po izvršenih volitvah je predsednik prosil odseke, da kadar bo kateri končal svoje delo, to sporoči plenumu. Načelnik odseka za stanovanjski zakon je dr. Perić. Seja je bila nato zaključena. Predsednik Jugosl. novin, udruženja je prosil načelnika tiskovnega odseka dr. Lazo Markovića, da bi smeli člani JNU prisostovati sejam odseka, kar je pa dr. Laza Marković odbil.

NAŠI DELEGATI ZA MEDNARODNO TRGOVSKO KONFERENCO V RIMU.

Belgrad, 1. aprila. (Izv.) Na mednarodni medparlamentarni trgovski konferenci v Rimu bo naš parlament zastopan po 10 članov. 6 radikalov je že določenih, opozicija bo delegirala 4 člane. Najbrž bo opozicija delegirala sledeče: demokrata dr. Kumanudija, poslanca Hrv. seljaškega kluba dr. Trumbića, predsednika muslimanskega kluba dr. Spaha in poslanca Jugosl. kluba Ivana Vesenjaka. Event. pride od zemljoradniškega kluba dr. Joca Jovanović.

SEJA SAMOSTOJNODEMOKRATSKEGA KLUBA.

Belgrad, 1. aprila. (Izv.) Popoldne je imel sejo samostojnodemokratski klub. Svetozar Pribičević je poročal o položaju. Rekel je, da se bo izvršila rekonstrukcija vlade in da bodo samostojni demokrati obdržali isto število portfeljev kot jih imajo sedaj. Na seji so razpravljali o organizaciji stranke.

ALBANSKE ZADEVE.

Tirana, 1. aprila. (Izv.) Včeraj popoldne je bil ubit Bajram Cur pri nekem spopadu na planini Dragobin.

Tirana, 1. aprila. (Izv.) Podpisan je dekret, s katerim je predsednik republike imenoval Cena-bega za notranjega ministra. Cena-beg je jugoslovanski državljani.

DR. SRKULJ IZPUŠČEN IZ ZAPORA.

Zagreb, 1. aprila. Proti policijski razsodbi, s katero je bil bivši zagrebski župan dr. Srkulj radi nedovoljenega nošenja orožja obsojen na 14 dni zapore in 1000

Din globe, je dr. Srkuljev zagovornik dr. Kovačević vložil priziv na velikega župana. Veliki župan je nocoj izdal odredbo, da morajo dr. Srkulja takoj izpustiti iz zapore. Ob pol 7 zvečer je bil dr. Srkulj izpuščen.

RAZOROŽITVENA KONFERENCA.

Washington, 1. aprila. (Izv.) Od ameriške vlade nameravana razorožitvena konferenca se skoro gotovo ne bo vršila zaradi odpora Francije. Francoski poslanik v Washingtonu je baje dobil tozadevna posebna navodila iz Pariza, in vesti o tem so napravile na ameriške politične kroge jako neugoden vtis. Značilno je, da je takoj po odklonilni gesti Francije predsednik Coolidge izjavil, da bode morala biti Amerika pri dovoljevanju posojil previdnejša in se bo morala vprašati, čemu naj služijo razni krediti. Ta izjava se smatra za naperjeno proti Franciji, ki pa s svoje strani izjavlja, da francosko brodogradje še dolgo ni tako močno kakor določa sporazum v Washingtonu.

IZ ANGLEŠKEGA PARLAMENTA.

London, 1. aprila. (Izv.) Na včerajšnji seji je Chamberlain na neko interpelacijo odgovoril, da še ni gotovo, kdaj zapuste angleške čete Köln. Dalje je izjavil, da se sovjetsko zastopstvo v Londonu nič več ne peča s komunistično propagando, ampak samo s trgovskimi zadevami.

VPRAŠANJE PRAZNIKOV NA ČESKEM.

Praga, 1. aprila. (Izv.) Senat je danes sprejel sklep poslanske zbornice o odpravi nekaterih praznikov.

STRAJK V MORAVSKI OSTRAVI.

Moravska Ostrava, 1. aprila. (Izv.) Položaj se je danes nekoliko izboljšal. Upanje je opravičeno, da štrajk ne bo dolgotrajen, ker ga smatrajo bolj za politično, od komunistov uprizorjeno demonstracijo kot za mezno gibanje.

Pismo slovenskih legionarjev iz Afrike.

Prejeli smo iz Afrike sledeče pismo: Gospod urednik! Podpisani slovenski legionarji v Afriki se obračamo na Vas z iskreno prošnjo, da kaj storite za nas, da bi se mogli vrniti domov. Opisati hočem, kako smo prišli do tega nesrečnega položaja. Lansko leto smo bili dne 19. oktobra odšli s transportom, namenjenim v Francijo. Transport je vodil Ivan Tome, stanujoč tedaj v Ljubljani, Križevniška ulica 7. Imeli smo pogodbo podpisano od inž. Deleke na Francoskem. V pogodbi je bilo zapisano, da bomo zaslužili na dan ob 8 urnem delu po 20 do 25 frankov. Ko smo pa prišli na mesto, so gospodje takoj besedo snedli. Rekli so, da ne bomo plačani na dan, ampak od akordnega dela, češ da bomo tako še več zaslužili. Udali smo se in šli delat v železni rudnik. Tukaj smo pa že prvi dan spoznali, da so nas zvedili za nos. Zrak je bil neznošen in rovi polni dima, da nismo videli pol metra pred seboj. Razen tega nam niso dali dovolj streliva. Le s težko mujo smo prvi mesec zaslužili komaj za hrano in stanovanje in še so nam rekli, da če ne bomo bolj pridno delali, v bodoče ne bomo niti za hrano zaslužili. Prisiljeni smo bili iskati dela drugje. Zapustili smo rudnik in šli iskati dela s trebuchom za kruhom. Zbralo se nas je deset delavcev, od tega osem Slovencev, 1 Nemec in 1 Poljak. Šli smo od mesta do mesta, a dela nismo dobili. Potem smo zvedeli, da zbirajo ljudi za Afriko. Poiskali smo tisto pisarno, ki je bila v neki napol podrti vojašnici. Tam je za nas govoril Poljak, ki je znal edini izmed nas francosko. Sprejeli so nas z veseljem in nam takoj dali hrane in prenočišče. Drugi dan so nas odvedli k zdravniku, ki nas je potrdil za pet let, ne da bi bili vedeli, kaj prav za prav z nami nameravajo. Potem so nam dali v francoskem jeziku popisane pole in nas poslali naprej. Tedaj smo začeli slutiti, kam gremo, a Poljak nam je zagotavljal, da naj bomo brez skrbi, da nam je delo v Afriki zagotovljeno in da bomo zani vo-

šteno plačani. Ko smo pa prišli na mesto, se nismo malo začudili, ko so nas preoblekli v vojaško obleko, našo pa vzeli. Poskusili smo se upreti, pa so nam rekli, da nas bodo zaprli, če ne bomo tihi. In tako smo postali francoski legionarji proti naši volji. Tukaj nam ni ravno sile, a peče nas, ko nam pišejo starši, naj jim pošljemo kaj denarja, a kako naj to storimo, ko zaslužimo po 25 centimov na dan. Zato Vas, gospod urednik prosimo, da kaj storite za našo vrnitev, če je mogoče. Tukaj smo trije skupaj, za druge ne vem, kje so. Vam in vsem Slovincem želimo veselo velikonočno praznike: Tomaž Završek, leg. št. 46.928; Franc Žerjav, leg. št. 46.924; Ivan Langeršek, leg. št. 46.921.

Politične vesti.

+ Govor dr. Lorkovića. Ker je govor dr. Lorkovića, iz katerega smo prinesli že včeraj kratek posnetek, vzbudil v skupščini precejšno pozornost, prinašamo iz njega še par značilnih mest. Kar se tiče pojmovanja hrvatstva, srbstva in slovenstva, je navezal popolnoma na pojmovanje, ki ga je obrazložil dr. Gosar ter je povdarjal vedno vlogo hrvatskega naroda; tako, ko je omenil potrebo, da nosi sporazumno urejena država v socialnem pogledu značaj države kmečke demokracije, ker odgovarja ta karakter socijalni zgradbi hrvaškega, srbskega in slovenskega naroda, in ko je pobijal centralizem zaradi velike škode, kojo prizadeva hrvaškemu narodu. Glede na nejasne izjave poprejšnjih radičevskih govornikov o stališču in preterse z vseh stališč, ki so se dr. Lorković jasno izrazil v smislu formulacije bloka sporazuma. Izjavil je, da nudi program opozicijskega bloka širok okvir, ki daje možnost, da se ustava pregleda in preterse z vseh stališč, ki so se v tem pogledu pojavila in da se končno vprašanje revizije ustave mora rešiti le potom sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci. — V popolnem soglasju s stališčem SLS je pobijal ominozni člen 28. zakona o dvanajstih, ki pooblašča prosvetnega ministra, da uvede enotne učne načrte za vse vrste šol. Vprašanje učnega načrta se mu zdi prevažno radi velikega vpliva, ki ga ima način pouka na ves narodni, umstveni in нравni razvoj mladine in zato se mu zdi umestno, da se minister prosvete kar kratkoma pooblasti, da izda načrt za pouk, ne da bi imela skupščina priliko, da se izjavi in pove, kaj v tem pogledu misli. Zlasti se mu zdi tako postopaje nevarno pri nas, kjer se je že dogodilo, da je neki prosvetni minister odredil, da se iz hrvaških šol vržejo v hrvaškem narodnem duhu pisane knjige in se nadomestijo z drugimi. Ali odseva iz Lorkovićevih izjav misljenje poslancev HRSS v vsej točnosti ne moremo vedeti, vendar so njegova izvajanja važna, ker v marsikaterem pogledu pojasnjujejo izjave radičevcev točneje v smislu programa bloka sporazuma.

+ Kako se falzifikatorji perejo. Očitek radi volivnega letaka s podpisom sv. očeta in kardinala Gasparrija postaja gospodom okoli »Jutra« in v tajništvu SDS od dne do dne bolj neprijeten, tako neprijeten, da je včerajšnje »Jutro« prineslo izjavo »Delniške tiskarne«, ki pravi: »V naši tiskarni se letak, katerega besedilo z domnevnim podpisom kardinala Gasparrija objavlja »Slovenec« z dne 29. marca 1925, št. 71, ni nikdar tiskal.« — Ali ni čudno, da taje gospodje ta letak šele sedaj poldrug mesec po volitvah, ko smo 7. februarja prvič v »Slovincu« razkrinkali njihovo namero, da hočejo izdati tak

letak, pa niso črhili niti besedice, ampak so vztrajno dalje lagali, kaj vse je državni tajnik kardinal Gasparri izjavil dr. Smoldaki glede volitev v Sloveniji, kako je stališče papeževnega »nuncija« mons. Pellegrinetti v Belgradu omajano baš radi volivnih razmer v Sloveniji in kako se peča sv. stolica z namero, dati škofa dr. Jegliča internirati v nekem laškem samostanu! Letak z Gasparrijevim podpisom naj bi na način, vreden samo žerjavovskih volivnih metod, zaključil to stran samostojno-demokratske volivne kampanje. Če je čuječnost tajništva SLS preprečila izdajo letaka v taki množini, v kakršni so ga prvotno nameravali Jutrovi izdati, dokazuje to le, kako jih je naše razkritje zadelo v živo. Ob zadnjem »šlagerju« so vrgli puško na pol v koruzo in zdaj jih je sram, da so jo polomili baš s tisto parolo, ki so jo smatrali za najbolj ženjalno. Tajništvo SLS je zvedelo za to, da nameravajo samostojno demokratije izdati tak letak, še predno so ga dali v tisk. Opozorilo je takoj nanj svoje zaupnike. Vemo tudi, da so gospodje ob tem razkritju, za katero so po svojih uradnih in izvenuradnih ogledubih hitro zvedeli, nekoliko obstali in pomišljali, ali bi letak natisnili ali ne. Odločili so se končno za natis in enega izmed izvodov je dobilo takoj v roke tudi tajništvo SLS in v »Slovincu« razkrilo najnovejši produkt falzifikatorske družbe SDS. Ta izvod ne more zatajiti tiskarne, v kateri je bil tiskan, kakor je ni mogel tudi tisti s krvavima rokama. Gospodje so dali na stroju »Delniške tiskarne« natisniti toliko izvodov, kolikor so jih nameravali razširiti po deželi. Agitatorji, ki naj bi letak takoj raznesli, so bili že pripravljani. Kaj je gospode zadnji hip zadržalo, da niso izdali vse pripravljene naklade, ne vemo. Očividno so se po »Slovenčevih« razkritjih po natisu vendarle resno zbal, da utegne letak ponekod vendar malo drugače vplivati, kakor so sami to zamislili. Zgoraj navedeno izjavo so gospodje od »Jutra« od »Delniške tiskarne« kaj lahko dobili, če pomislimo, da so gospodarji »Jutra« in »Delniške tiskarne« eni in isti. Zanimivo je tudi, da so se začeli gospodje v tajništvu SDS sramovati baš zadnje laži v vrsti vseh onih neresnic, ki so jih tekom volivnega boja nagromadili glede zadržanja sv. stolice. Pa je to kaj naravno. Letak z Gasparrijevim podpisom je razkril namen vseh onih telegramov iz Rima, ki jih je »Jutro« priobčevalo dan na dan, ki so pa bili vsi od prvega do zadnjega sfabricirani v tajništvu SDS ali v uredništvu »Jutra«. Vsi ti telegrami naj bi pripravili tla za glavni »šlager«, ki naj bi udaril v vrste slovenskih volivcev 8. februarja. Teh telegramov seveda ne morejo utajiti, ker stoje v »Jutru« črno na belem, so pa samo gnile izmišljotine. Kardinal Gasparri ni podal nikdar nobene take izjave napram dr. Smoldaki radi volitev v Sloveniji. Kdor količkar pozna diplomatsko postopanje sv. stolice, ve, kako je previdna in da se ne bo nikdar vtaknila v volivne boje kakke države najmanj pa naše. Nuncij Pellegrinetti ne ve prav nič o tem, da bi bili kjer z njim nezadovoljni, niti je dobil iz Rima kakšnih vprašanj ali navodil, kakor tudi ljubljanski g. knezoškof ne. Tudi misijo dr. Fogarja, tržaškega škofa, ki je bil januarja meseca v Ljubljani po privatnih opravkih, si je »Jutro« kratkoma izmislilo. Če bi Žerjavova klika sedaj priznala letak, bi razkrila sama ves namen, ki so ga imeli famozni »rimski« telegrami, in se tako sama pomagala razgaliti pred slovensko javnostjo v vsej svoji grdobiji. Osmešila se je s svojim postopanjem itak

že povsod, celo pri naprednjakih. Saj kroži sedaj med njimi po Ljubljani vprašanje, zakaj Gasparrijevo pismo v Žerjav-Ribnikarjevi izdaji ni imelo uspeha. Odgovarjajo: Zato, ker sta v preveliki politični, a v premajhni verski gorečnosti pozabila postaviti par besed o blagoslovu, ki ga običajno sv. oče pošilja ob koncu vsakega svojega pisma vernikom, ki jim je pismo namenjeno! Pozabila sta na ta blagoslov, zato pa tudi s pismom nista imela uspeha.

+ Kaj misli HR (?) SS? »Jutarnji list«, ki je že od 8. marca dalje napovedoval radičevski preokret, piše 31. t. m. iz Belgrada od svojega »nalašč« v to svrhu odposlanega poročevalca, da je nastalo zdaj v parlamentarnem položaju zatišje. To pa po mnenju J. L. ne bo dolgo trajalo in bo prišlo do razčiščenja položaja preje, nego se misli. Radikali, trdi J. L., ne iščejo še kontakta s HRSS, dajo pa razumeti, da se temu kontaktu ne bodo izognili, če HRSS izpolni dva pogoja: 1. da izstopi iz bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije in 2. začne popolnoma samostojno politiko. Radikali bi radi ločili HRSS tudi od Hrvatske zajednice, ker jim je ta prestara in premalo elastična stranka, dočim je HRSS mlada in zmožna evolucije.

+ Ostro kampanjo proti HRSS so začeli hrvatski pravaši, oziroma takozvani frankovci. »Hrvatsko Pravo« obstreljuje radičevce s težkimi kalibri iz vseh baterij. Zlasti se norčuje iz »Hrvata«, ki zatrjuje, da se radičevci niso šele zdaj razvili v monarhiste in pristaše narodnega edinstva ter legalne vidovdanske baze, marveč da so bili vse to storili že lani, ko so omogočili vladu g. Davidovića. »Hrvatsko Pravo« vabi Hrvate v svojo stranko in zagotavlja, da bodo zdaj pravaši začeli borbo za hrvatsvo.

Dopisi.

Novice iz Trbovelj. V nedeljo, 29. marca, je bil za cele Trbovelje dan veselja. Dobili smo nove zvonove, ki so nad vse pričakovanje izobno uglašeni. Dasiravno je bilo skrajno neugodno vreme, se ljudje vendar niso dali uplašiti, da ne bi počakali v dežju in snegu, ko se zvonovi oglase. Kmalu po 2. uri popoldne se oglašili veliki zvon in za njim njegova tovariša. Lep glas in ubranost je veselja orosila marsikatero oko. Toda tudi ob takih veselih in slovesnih prilikah se naši demokratje oziroma orjunaši ne morejo vzdržati, da ne bi kazali svoje nestrpnosti in sovražstva do cerkve in vernega ljudstva. To potrjuje trboveljska rubrika v »Jutru«. Nek nadebuden mladi demokratček je pozdravil nove zvonove: »To so tisti hudiči! In ravno tisti mladiči je ozmerjal z raznimi kulturnimi demokratskimi izrazi med divljanjem zvonov neke gledalce na verandi. Ljudje, ki so slišali njegovo počenjanje, so se zgražali. Fant bo o priliki prišel na svoj račun. Obžalujemo hišo, in sorodstvo. — Plačani dopisnik »Jutra« se je g. gerentu nekaj zameril, zato mu je v nedeljo napravil globoki poklon ter se upa na tak način zopet sprijazniti. Seveda je hudo, zabavljati čez gerenta, obenem pa hoče biti v njegovi milosti. Je pač križ, če kdo hoče služiti dvema gospodoma. — Ista se godi tudi trgovcu g. Pavlinu. Povsod bi rad bil prijatelj — kakor tudi mora biti praktičen obrtnik — prav na tilnem bi se pa bratil z orjunaši, ki so že precej pozabili na 1. junij. — Trboveci so sicer dobri ljudje, pa ne neumni!...

Trbovke. Telovadna prireditve orlovskoga narašaja. »Jutru« se prav lepo zahvaljujemo za reklamo naše prireditve. »Jutro« je namreč to storilo iz usmiljenja, ker je videlo, da je premalo lepakov za orlovsko

prireditve. Kljub slabemu vremenu je telovadna nastop dosegel v polni meri svoj namen. Z četrtino zamudo je prireditve otvoril višji narašaj s pohvalno izvajanimi prostimi vajami. Nato so sledile razne druge telovadne in zabavne točke, ki so bile vse brez izjeme od številnega občinstva s ploskanjem sprejete. Znak prave domačnosti in prisrčnosti je dala celi prireditvi ljubka koroška narodna pesem »V dolinci...«. Veselih obrazov so odšli od zadnje orlovske prireditve v stari dvorani vsi, otroci, kakor udeleženci.

Raka pri Krškem. Raški dopisnik je v »Jutru« št. 66. napadel našo orlovsko organizacijo, kar mu pa ne bo prineslo nikake zmagice, čeprav nosi mož dolgo, vojaško suknjo in vojaško čepico na glavi. — Afera našega bivšega načelnika je dala »Jutrovemu« dopisniku povod, da je izlil vso gnojnico kar jo je imel na Orla sploh in na njega »klerikalno vzgojo« z namenom seveda, da bi Orla osovražil in da bi sedaj stariši začeli pošiljati kar trumoma svoje sinove in hčere k popolnoma skrahiranu raškemu Sokolu. — Res je, da se je bivšemu načelniku našega odseka nekaj človeškega zgodilo, toda v to ga ni zapeljala orlovska organizacija, kakor trdi dopis v »Jutru«, temveč je zakrivil to on sam, kar jasno iz odkrito priznava v pismu, ki ga nam je poslal 20. marca iz Ljubljane. On pa je ta svoj prestopok tudi že popravil s tem, da se je poročil. Mi pa smo ga izključili iz odseka, kakor hitro je stvar prišla popolnoma na dan. Sedaj pa vprašamo vas, vodilce našega Sokola, koliko članov ste pa že izključili radi takih prestopkov iz vašega sokolskega društva? Nobenega, čeprav je dozdaj samo dvema izmed teh prišlo na misel, da sta se z dotičnima dekletoma tudi poročila, otroci pa so še danes ostali nezakonski. Pri vsem tem pa se dopisnik v »Jutru« še drzne trditi, da »orlovstvo« mladino pohajuje in kviri, ko piše: »Z grozo smo gledali početje te orlovskе družbe.« Prav radi verjamemo, da ste z grozo gledali na nas, toda ne radi načelnikove afele, temveč radi našega vstrajnega dela in rdi naših lepih uspehov na tehničnem kakor na prosvetnem polju, ki smo jih že dostikrat pokazali na javnih prireditvah in vsakoletnih akademijah ne samo doma, ampak tudi drugod, dočim vaši »uspehi« leže na vse drugih poljih. Podtikate nam tudi razna ponočna popivanja v farovžu, v kaplaniji, pri Šiškotu. Sami pravite: »Ne bomo naštevali posameznih popivanja.« Pač pa bi mi lahko naštevali vaša popivanja, n. pr. pri neki vaši lanski prireditvi, ko ste se med seboj pozno v noč pošteno stepli. Sta pa še dve jako kočljivi aferi, glede ene izmed njih lahko vprašate kar našega novozvoljenega načelnika, oziroma njegove starše doma, pa boste natančno izvedeli, če se ne veste, vi farizeji, ki se zgrazate nad pezdirm v našem očesu, debelega bruna v vašem pa ne vidite. Le dregajte dalje, bomo vaše ljudi lepo razgalili — ali pa lepo jezik za zob!

Višnja gora. Na praznik, dne 25. marca sta priredila orlovski odsek in orliški krožek skupno akademijo v dvorani Slov. kat. izobr. društva. Akademijo je otvoril gosp. Oven, beneficijant in tajnik orlovske srenje iz St. Vida pri Stični. V svojem lepem govoru je pojasnil pomen orlovskе organizacije. Domača gruba je zaigrala orl. himno, nakar so se vrstile ostale točke sporeda: telovadba in deklaracija članov, članic in obojega naraščaja. Lepo so bile izvajane simbolične vaje članic »Vera, upanje, ljubezen«, in simbolična vaja članov »Lepa naša domovina«. — Posebno zahvalo zaslužita br. načelnik in sestra načelnica, ki sta imela gotovo mnogo truda, da je akademija tako dobro uspeła. — Fantje Orli, le tako neprej in višnjegorski odsek ne bo zadnji. Višnjegorci želimo še večkrat videti podobno prireditve in čestitamo na uspehu!

Naznanila.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani vabi na svoj tedenski seminar v petek dne 3. aprila ob 6. uri zvečer v centralni državni ambulanci, Gosposvetska cesta. Predavanje: Demonstracije nekaterih internih slučajev. Predava dr. O. Haus. Odbor prosi za točnost.

Pevski zbor »Glasbene Matice«. V četrtek odpade radi večernega koncerta vaja za baze in se bo ta vaja vršila v soboto ob 20. uri.

Izpred sodišča.

»Za eno samo besedo, pa bom res kar pet dni sedel? Ne, gospodje sodniki, to ne gre, jaz se pritožim.« — »Ja, lahko se pritožite, samo prinesite morate kolek za 100 Din.« — Dobro, gospod sodnik, takoj ga prinesem.« In res je prinesel kolek in je še enkrat povedal sodnikom: »Veste, obdolžili so me, da sem ukradel veliko steklenico neke kisline. Pa to ni res, služkinje so gotovo steklenico po nerodnosti ubile. Reve pa so slabo plačane in so se bale, da bi morale škodo plačati, ki bi se jim odtegnila od bornih plač, pa so zvalile krivdo na me.« — »Ja, pa mi vam ne očitamo tatvine, vi ste obtoženi in obsojeni, ker ste žalili orožnike, ki so napravili pri vas hišno preiskavo. Grde besede ste jim izrekli in zato ste bili kaznovani.« — »No, če je pa tako, potem pa grem rajši precej v zapor, da se rešim te zadeve. Z orožniki pa se ne bom več pričkal. Z Bogom!« In moč je odšel v zapor.

Naročajte »Slovenca«!

O. L.:

Aleš Ušeničnik, Uvod v filozofijo.¹

»Ti, ali kaj veš, ali bo Ušeničnik kaj kmalu izdal drugi del svojega Uvoda; malo dolgo že čakamo, ali ne?«, me je vprašal včeraj na cesti tovariš filozof. Začudil sem se. »Saj je vendar že izšel v dveh snopiščih, prvi pred letom dni, drugi pa pred kakimi štirimi meseci, in tudi učbenik ontologije je že izdal. Čuden slovenski filozof si, če tega ne veš.« — »Ti si čuden, ti, ki za to veš, pa mi ne poveš. Glej, o nemških filozofih pišemo in bremo, o slovenskem pa še govorimo ne.« — Ah, zares čudni ljudje smo mi Slovenci! Za skrajno racionalističnim mrzlim filozofskim tokom 19. veka je vzvalovil v zadnjih decenijah po Evropi novi toplejši čustveni tok, tok filozofije človeškega srca. Potem pa je prišlo še ono največje zlo, ki je zadelo Evropo in štiri leta razdiralo dela človeških rok in morilo srečo v milijonih. In kakor za vsako veliko katastrofo človeškega uma v zgodovini, so se tudi za to največjo ljudje streznili in obrnili pogled vase in v zavesti svoje ničevnosti iščejo mistične zveze z nečim Najvišjim in Absolutnim izven sebe. Vse to je našlo odmeva tudi med nami. Ker pa vsi eks-

tremi, ker so ravno ekstremi, prijetno vabijo in brezdomno nevarno zavajajo, zato je povsem primerno, da se je oglašil ravno v tem času med nami glasnik filozofije zlate srede, philosophiae perennis, onega filozofskega toka, ki je krepko zaplul v Aristotelu in kulminiral v Akvincu.

Idealistični realizem ali realistični idealizem imenuje avtor to filozofijo. Na trdnih realnih tleh oprta se nikakor ne izgublja v njih, temveč se dviga kvišku k pravzoru in od tod sub specie aeterni motri makrokosmos in mikrokosmos.

V prvem delu svojega Uvoda razpravlja pisatelj o problemu spoznanja, pač o osrednjem problemu filozofije. V drugem — metafizičnem — delu govori o svetu, življenju in človeku, ter nas, oprt na načelo zadostnega razloga, dovede do prvotnega počela vsemu, kar je — do Boga. O relacijah človeka do Boga in sočloveka govori v oddelkih religija in etika.

Če moramo sploh o vsem, kar izide izpod peresa dr. Ušeničnika, priznati da je pisano z izredno jasnostjo in preciznostjo, moramo to še posebej potrditi pri drugem delu njegovega Uvoda. Krepko zastavi problem, jasno precizira, kaj je in kaj ni vprašanje, navede razna mnenja, nazadnje svoje, in s kratko, a jasno kritiko nasprotnih mnenj in s pozitivnimi razlogi podpre svoje, oziroma sholastično mnenje. Ne lovi se v lepih čustveno pobarvanih, pojmovno pa medlo določenih terminih po zgledu mnogih modernih filozofov, temveč vsak

terminus je pri njem jasno določen z isto pojmovno vsebino na prvi ali zadnji strani. To je nedvomno velika prednost pri pisatelju filozofu.

Na drugi strani pa njegov jezik kljub temu ni sholastično pust in dolgočasen, temveč naravnost poetično vzvišen, zlasti v metafizičnem delu njegovega Uvoda.

Le eno je, kar bo morda ta ali oni parkrat pogrešil v tem Uvodu, namreč jasno izražene mnenja pisateljevega ob raznih kontroverzah. Prevečkrat s če in ko zastraženo izražanje moti.

Celo delo preveva neizprosna logika in ogroče mu vzdržuje jasna sistematika — pač velika dediščina sholastičnih mislecev.

Strme motriš ob tem delu ono grandiozno zamisel krščanske filozofije o svetu in človeku. Res da v posameznosti ni vse jasno, da so tudi tu brezdnežne temine, vendar je nasplošno v veliki zamisli vse očito in solčno. Krščanskemu filozofu je jasno od kod in kam človek, za kaj svet, tudi misterij trpljenja mu ni več povsem nedoumen. Skrajni optimizem, solčna pesem življenja je ta filozofija. Ker pa vedno brani prioriteto uma, zato tudi sam ne pusti, da bi zablodilo v noči po svojih stezah.

V skrajno zamotanem labirintu modernih filozofij ti bo ta Uvod objektivni vodnik, kazal ti bo v ekstreme se metafoje sisteme in te varno vodil po skalah med njim. Zato tolle, lege!

¹ Bogosl. Akademija, knj. II., št. 2, 1924.

Dnevne novice.

— Mašniško posvečenje. Na Cvetno nedeljo, 5. aprila, bodo prejeli mašniško posvečenje sledeči gg. bogoslovci: Bartol Mirko, nova sv. maša 19. aprila v Sodražici, govori prof. dr. Ivan Samsa; Fister Franc, nova sv. maša 19. aprila v Radovljici, govori dekan Janez Bešter; Pečnik Ivan, nova sv. maša v Škofji Loki, govori kanonik dr. Tomaž Klinar; Strus Ivan, nova sv. maša 13. aprila v Ljubljani (stolnica), govori stolni vikar Franc Koretič.

— Umrlj je dne 31. marca v Hotederšici g. Matija Plečnik, mizar in posestnik, star 73 let. Pokojni je bil vzoren krščanski mož, kremenitega značaja in zvest pristaš SLS. Bil je 38 let občinski odbornik. Naj v miru počiva! Preostalih naše iskreno sožalje!

— Promoviral je na staroslavni Karlovi univerzi v Pragi za doktorja vsega zdravilstva g. Niko Sever iz Kostanjevice. Na visoki trgovski šoli je položil inženjerski izpit gosp. Alojzij Pučnik iz Dobrave pri Konjicah.

— Ameriške novice. V Lorainu, Ohio, sta ponesrečila s avtomobilom, ko sta se peljala na delo, rojaka 37 letni Ivan Tomažin, doma iz Podbukovja pri Krki na Dolenjskem, in pa Franc Baraga. Tomažin je ostal na mestu mrtve, Baraga pa sta bili zlomljeni dve rebri in roka. — V Newburgu (Cleveland) so umrli: 24 letna Neža Vrček, ki je zapustila moža in dva otroke; 33 letna Marija Udovič, doma iz Boštjanja, ki je zapustila moža in štiri otroke; Anton Japelj, ki ga je zadela kap. — Rojak Peter Vesel v Clevelandu toži clevelandski šolski odbor na 20.000 dolarjev odškodnine, ker se mu je 15 letni sin Frank pri telovadbi v šoli ubil.

— Orel v Kranju. Zvedeli smo in poročamo — dasi nekoliko pozno: Če to ni predrznost?! Pretekli četrtek ob dveh popoldne, torej ob belem dnevu, se je v Kranju zgodilo, da je orol odnesel največjo kokoš iz dvorišča gosp. dekana. Na tleh so našli le še nekaj izravnega perja in puha. (Čudna novica, res! Da si orol upa v Kranj, v to najbolj »sokolsko« mesto v Sloveniji! In tako malo »sklerikalec« je bil, da si je vprav dekanovo dvorišče izbral za torišče! Čudno res! Op. ur.)

— »Orožništvo in kmetijstvo«. K naši tozadevni notici nam piše nekdo še sledeče: Kakor v Sloveniji, tako se tudi drugod orožništvo priganja k kmetijstvu tako, da se dandanes ne more več govoriti o pravem orožništvu, marveč se je spreminilo v pridljene kmetovalce. Neka najnovejša naredba ukazuje, da mora vsaki orožnik brez izjeme kopati in obdelovati njive od 1. aprila dalje od 5.—6. in od 17.—19. ure; kadar je potrebno pa tudi celi popoldan! Torej, ako je orožnik 24 ur ali dalje v zunanji naporni službi in ako se vrne po noči domov, mora jutraj od 5.—6. ure na njivo kopat, potem orožne vaje eno uro, zatem se učiti in urediti svoje službene stvari in nato event. zopet v službo. — Istotako ne sme orožnik najeti in plačati delavca, da bi delal mesto njega, temveč mora motiko in kramp osebno vihteti. — Pa ako bi orožnik s tem pridnikom v jeseni smel razpolagati in jih obrniti v svojo korist, bi bilo, a tega ni, ker je tudi to z ono naredbom regulirano. Da orožnik-pojedelec ne more vršiti in izpolnjevati svoje dolžnosti kot organ javne varnosti, razume vsak, zato se zločini tako nemoteno širijo. Člen 36 orožniškega zakona jasno kaže, da se orožništvo ne sme odrežati na službo izven svoje stroke, istotako se ne smejo odrežati na posle, ki se ne ujemajo z njegovo službo, ogledom in javno varnostjo. Zakon o orožništvu, v katerem je tudi preje navedeni člen 36, je odobrili in potrdili sam kralj dne 18. februarja 1922, a za gg. komandante polkov ta zakon ne velja, temveč ga ignorirajo in delajo po svoji volji. Lepa bodočnost čaka orožniški zbor!

— Za aspirante na mornariško podčastništvo. Po naredbi ministrstva vojske in mornarice se sprejme meseca novembra 1925, 150 mladeničev za gojence v mornariško podčastniško šolo v Šibeniku, Dalmacija. Pogoji za sprejem so: 1. Naše državljanstvo (domovnica). 2. Starost 15—19 let (rojstni list). 3. Najmanj 4 razrede osnovne šole (šolsko izpričevalo). 4. Neomadeževano vedenje (nравnostno izpričevalo). 5. Dovoliten starišev (po predpisnem vzorcu). 6. Samski stan (potrdilo župnega urada). 7. Krepko zdravje (izpričevalo vojaškega zdravnika). Lastnoročno pisane prošnje s natančnim naslovom prosilca je do 30. septembra 1925 predložiti komandantu brodske podčastniške šole mornarice v Šibeniku, Dalmacija. Prošnja in priloge morajo biti kolkovane. Pojasnila daje mestni vojaški urad v Mestnem domu.

— Društvo upokojenih javnih namoščencev za Slovenijo v Ljubljani je imelo dne 23. marca svoj redni občni zbor. Med drugim se je z žalostjo konstatiralo, da se državni upokojenci vse premalo zanimajo za to njihovo organizacijo ter ali sploh k društvu ne pristopajo, ali pa se kot člani važnih zborovanj ne udeležujejo. Razni govorniki so poudarjali, kako vlada vse upravičene zahteve državnih upokojencev prezira in kako velika krivica se godi zlasti staroupokojencem s kronske plače, ki so prisiljeni se obrniti na Društvo narodov. Končno se je brzojavno odposlala kralju udanostna izjava s prošnjo za odpomoč. Na-

to je prejelo predsedstvo gori imenovanega društva sledeč odgovor: »Njegovo Veličanstvo se srčno zahvaljuje za izjavo udanosti poslano v imenu državnih upokojencev Slovenije zbranih na občnem zboru v Ljubljani.«

— Shranjujmo nedeljsko »Slovenec« priložo! Iz kroga bravcev smo prejeli: Misel, da naj ima »Slovenec« ob nedeljah ilustrirano priložo, se je izkazala za zelo srečno. Koncem leta bodo tvorile te priloge lepo knjigo, obsegajočo dobrih 200 strani fino izdelanih slik iz vseh panog življenja. Notri bomo dobili slike naših politikov, slovstvenikov, podjetnikov, uspele karikature (kako sijajen je bil na primer Korun, ki gre »samostojno« v volivni boj!), slike poslopij, pokrajin itd., ki so v zvezi ali z našim javnim življenjem ali pa z važnejšimi dnevnimi dogodki. Po večini so to stvari, ki bodo svojo vrednost ohranile tudi še ob času, ko se bodo dnevniki dogodki, ki jih vsebuje tiskani del nedeljskega »Slovenca«, že davno preživeli. Take zbirke slik bi rabili naši predavatelji po društvi, učitelji i. dr. In baš to me je napolnilo, da sem smatral za potrebno, opozoriti »Slovenčeve« naročnike na to, da naj nedeljske priloge ne zavržejo, ampak jo shranjujejo. Nekateri to brezdvomno že delajo. Kdor pa tega ni delal doslej, naj pač začne sedaj! Bolje je, če imaš koncem leta vsaj tri četrtine vseh prilog, nego če nimas ničesar. Če začneš priloge shranjevati sedaj, jih boš še vedno imel do konca leta kakih 40. Posebno opozarjamo naša izobraževalna društva, naj priloge shranjujejo in jih dajo koncem leta vezati. Prepričala se bode, da bo »Ilustrirani Slovenec« v društveni knjižnici knjiga, ki se bo prav pridno izposojala. Koder se bojijo, da bo priloga preveč trpela že med letom med branjem, ker gre »Slovenec« iz roke v roko, naj morebiti naroče nedeljskega »Slovenca« še posebej, tako da bodo imeli poseben izvod za knjižnico. Nič ne dvomimo o tem, da nam bo koncem leta vsakdo hvaležen, kdor bo današnjemu opozorilu sledil in prišel »Slovenčev« priložo shranjevati.

— Proti previsokim davkom. Trgovski in obrtni društvo v Osijeku je sklicalo pred nekaj dnevi v prostorih osješke trgovske in obrtne zbornice shod davkoplačevalcev, da se razgovore o odlokih osješke finančne uprave glede pridobitinskega davka. Finančna oblast v Osijeku je namreč vpeljala prakso, da samolastno povšuje predloge komisij kar na štirikratno vsoto! Proti tej praksi so osješki trgovci in obrtniki z vso odločnostjo protestirali, ker mora pod takim davč. pritiskom biti uničenih cela vrsta trgovskih in obrtniških elisistene. Pomagali pa bržkone vsi protesti ne bodo mnogo, ker država rabi le denar in denar. Hrvatska, Slovenija in Vojvodina naj pa gledajo, kje ga bodo jemale.

— Ugoden nakup vsakovrstnih oblačil lastnega izdelka v razni kakovosti za gospode, dečke in otroke Vam nudi edinole Konfekcijska tovarna Fran Derenda & Cie, Ljubljana. Prepričajte se o nizkih cenah ter si ogledjte bogato zalogo na Erjavčevi cesti 2 (nasproti Dramskega gledališča v neposredni bližini Nunske cerkve). 2103

Iz Štajerske.

Š V petek 3. aprila t. l. zvečer ob pol 8 priredi Prosvetna zveza v Mariboru v dvorani Zadržne gospodarske banke II. prosvetni večer s sporedom: Srbija v slikah, njeni kraji in zgodovina. Predaval bo g. prof. Ivan Prijatelj, katerega besede bo pojasnjevalo 40 kraških skioptičnih slik. Moški zbor bo zapel nekaj pesmi, orkester bo proizvajal lepe glasbene točke. Častna udeležba pri I. prosvetnem večeru pretekli petek je pokazala, kako pričakovane in dobrodošle so bile take prireditve; zato zdaj naprej ne bo nedostajalo tudi onih, ki doslej morda še niso vedeli za naše prosvetne večere, ki se bodo vršili 3., 17., 24. in 30. aprila t. l. in sicer vedno z novim, zanimivim sporedom. Za kritje stroškov se pobira majhna vstopnina in sicer za sedež po 3 in 2 dinarja, za dijak 50 par, za stojčije po 1 dinar. Vabimo vse prijatelje resnega prosvetnega dela brez razlike, da se teh prosvetnih večerov udeležijo sami, kakor da poagitarajo za udeležbo tudi med prijatelji in znanci.

Š St. Ilj v Slov. gor. V velikem tednu se vršijo pri nas duhovne vaje za fante v »Slov. Domu«. Vaje vodi znani mladinski organizator p. Pavel O. S. F. iz Maribora. Dne 26. aprila t. l. drugo nedeljo po Veliki noči pa bo prevzvišeni škof dr. Karlin posvetil novi veliki zvon »St. Ilj«. Zvon je vlija tverka Bühl v Mariboru. Tehta 2030 kg in ima glas C. St. Iljanci se že zdaj pripravljajo na to veliko slavnost in vabijo sosede od daleč in blizu k slovesnosti.

Š Zborovanje Zveze gostilničarskih zadrug za slovensko Štajersko, Prekmurje in Mežiško dolino v Celju. Dne 26. t. m. se je vršilo v Celju zborovanje Zveze gostilničarskih zadrug ob udeležbi velikega števila delegatov posameznih zadrug. Predsednik Zveze g. Majdič je obrazložil pomen zborovanja in poročal zlasti o kartelu pivovaren, ki so cene piva neupravičeno zvišale na tako višino, da je ista popolnoma nevdržljiva. Iz celokupne debate se je razvidelo, da so vsi gostilničarji složni v tem, da je treba ne-

mudoma ukreniti potrebne korake pri mero-dajnih faktorjih proti skrajno škodljivemu kartelu. Tozadevni sklepi se vpošljejo na ministrstvo trgovine in industrije v Belgradu, katero se naproša, da izda potrebne naredbе proti navijanju cen piva, kartele razveljavi ali pa stavi pod trajno nadzorstvo. V slučaju, da bi bili ti koraki brez-uspešni, so gostilničarji pripravljeni seči po samopomoči ter odkloniti vsako razpečava-nje piva karteliranih pivovaren. — Raz-pravljalo se je tudi o raznih drugih pred-logih, kakor o policijski uri, tovarnini, trošarini in o povzdigi tujskega prometa v Slo-veniji, ki so bili soglasno sprejeti. Po tri-urnem zborovanju je predsednik zaključil zanimivo zborovanje s pozivom na složno delo vseh gostilničarjev. Celo zborovanje je pokazalo, kako potrebna je Zveza in da le v slogi je moč in pot do končnega uspeha.

Š Učni zavod za prikrejevanje moških in damskih oblačil v Mariboru sprejema začasa razstave v nedeljo, dne 5. aprila t. l. nova vpi-sovanja za moško in damsko prikrejevanje za drugi tečaj.

Š Detemor. V Mariboru je umorila 20 letna služkinja Stefka Hauptman svoje dete. Obtoženka je priznala, da je bilo dete živo rojeno in da ga je zadušila.

Iz Primorske.

p »Piccolo« o manjšinskem vprašanju. — »Piccolo« z dne 1. t. m. se znova peča z manjšinskim vprašanjem. Prihaja do zaključka, da mora država na vsak način najti pot, da se te manjšine spravijo z mislijo za trajnost seda-njih državnopravnih razmer in postanejo mirni in udani državljani. To se da doseči le po srednji poti, ki se ogiba tlačenja in zatiranja na eni in prevleke popustljivosti na drugi strani. Na vsak način naj dobe manjšine v krajih, kjer prebivajo sklenjeno, šolo, v kateri bo zavzemal njih jezik tisto mesto, ki mu gre, v katerih se bo pa tudi italijansčina kolikor mogoče uspešno poučevala. Tip take šole mo-rajo Italijani šele ustvariti, kajti ta šola ne sme biti taka kakor je bila začasa Avstrije, pa tudi ne taka kakor je v Benetiji ali Toscani.

— Iz nadaljnjih »Piccolic«-jev izvajani je raz-vidno, da bi bila po njegovem nekaka dvoje-zična šola največja koncesija, ki naj bi se dala manjšinam; na sodnih in uradnih naj bi ostalo pri sedanjem sistemu občevanja med strankami in uradništvom potem »tolmačev,« dokler bi tekem par rodov italijanski jezik ne prodir med manjšinami in bi tolmači ob sebi postali nepotrebni. Kar se tiče irredentizma, pravi »Piccolo«, da narodni irredentizem sam na sebi pač ne more postati nevaren Italiji; pomembnejše je dejstvo, da se ta irredenti-zem zateka pod plašč internacionalnega sub-verzizma: komunizma, kakor je razvidno iz lista »La Federation Balcanique«, ki se tiska na Dunaju.

Iz Ljubljane.

SKRB ZA LJUBLJANSKE VOLIVCE.

Dr. Žerjav in prof. Pivko, za-stopnika Slovenije v vladnem bloku in kandidatska sobojevnika Mohoričeva, sta glasovala:

1. za nov davek na letni zaslužek vsakega ročnega delavca;
2. za 50 odstotno povšanje invalidnega davka;
3. za davek pod imenom »vojne da-jstve«;
4. za davek za pokritje eksekucijskih stroškov pri davkih v izmeri 4 odstotkov od dolžnega davka.

Pristala sta tudi na to, da se kazni in takse, v kolikor se tičejo obrta, 15 krat povšajo.

Ako bi bil g. Mohorič izvoljen, bi se on glasoval za vsa ta nova bremena, kar bi bilo seveda v posebno korist nje-govim ljubljanskim volivcem. Je torej čisto dobro, da je g. Mohorič ostal doma in da tudi prihodnjič ostane!

* * *

Ij Koncert slovenskega pevskega društva »Krakovo-Trnovo« ne bo v petek, 3. aprila 1925 zaradi službenega zadržka opernega pevca g. S. Banovca, kar izvoli cenjeno občinstvo blagohotno upoštevati. Dan koncerta se bo pravočasno določil.

Ij Znižanje mesnih cen. Kakor smo že po-ročali, so ljubljanski mesarji sklenili z ozirom na padec cen živih živali primerno znižati tu-di ceno mesa in sicer s 1. aprilom. Mnogi lju-dje spočetka kar niso hoteli verjeti, da je kaj takega mogoče, in so smatrali dotični sklep za navadno aprilsko šalo. Ko so pa včeraj go-spodinje in kuharice prišle na trg kupovat, so se prepričale, da je cena mesa res znižana in precej izdatno. Jako visoke pa so še vedno ce-ne prekajenega svinjskega mesa, klobas itd. Če je bilo mogoče napraviti red na trgu z go-vedino in s špehom, bi ne bilo pretežavno tudi cen prekajevalskih izdelkov spraviti v sklad s ceno surovega svinjskega mesa in s ceno živih prečiščev, ker danes res ni več potrebno, da bi navadna hrenovka, kateri je pridejano dovolj moke in vode, veljala skoro toliko ka-kor slane četiri kile govedine. Ali pa mogoče g. gerent Turk hrenovk itd. ne obraja, da mu je tako vseeno, koliko stanejo?

Ij Umrlj so v Ljubljani: Jurij Pregelj, ob-činski ubožec, 67 let. — Fran Hojkar, rejen-

ček, 1 mesec. — Olga Kos, služkinja, 45 let. — Terezija Berčič, delavka, 35 let.

Ij Ljubljancem, ki se je v noči od 18. na 19. marca vrnil iz ruskega ujetništva iz Sibi-rije, naj blagovoli svoj naslov naznaniti na upravo našega lista. Ako morda kdo drugi ve zanj, naj blagovoli sporočiti njegov naslov.

Ij Pomočniški zbor gremija trgovcev v Ljubljani naznanja, da je načelnik gosp. Riko Tery odstopil. Njegove posle je prevzel drugi podpredsednik gosp. Miro Domicej.

Ij Vlom. Predvčeršnjim je vlomil ne-znan tat v predale omare v gostilni »Pod trančec«. Dvignil je z vilicami pokrov omare in je nato odprl predal, v katerem pa je na-šel samo manjšo vsoto denarja. Tat, ki je moral razmere dobro poznati, je izvršil tat-vino gotovo v dopoldanskih urah, ko slu-čajno ni bilo nobenega gosta in tudi niko-gar domačih v gostilni.

Učiteljski vestnik.

Za neodvisno stanovsko učiteljsko orga-nizacijo v Jugoslaviji. Gotovo bo naše učitelstvo zanimalo, ako od časa do časa po-ročamo o pojavih med srbskim učitelstvom. To se nam vidi tem bolj potrebno, ker »Učit. Tovariši« to opušča ali pa poroča eno-stransko. Pa takoj k stvari. G. Milutin Stan-ković, ki so ga Pribečevićanci s pomočjo naših UJU-jevskih generalov vrgli iz glav-nega odbora UJU in mu vzeli uredništvo »Narodne Prosvete«, izdaja sedaj svoj list, ki se imenuje »Svobodni Narod«. To ni sa-mo učiteljsko glasilo, ampak političen list, ki širi Davidovičeve ideje. Ostro pa pri-jemlje g. ministra Pribečevića in ne pri-iznaša prav nič tudi njegovim trabantom iz glavnega odbora UJU. Nasilje, ki se je zo-godilo nad tovarišem Stankovićem, bo imelo za UJU dalekosežne posledice. On zbira se-daj demokratsko učiteljsko (Davidovičev-ce) v posebno organizacijo. V Belgradu že ima poseben klub demokratskih učiteljev in ta sedaj pozivlja vse učitelje demokrate, da si čimprej osnujejo enake klube po vsaj državi. Seznam članov učiteljev demokratskih klubov je pošiljati na naslov: M. Stan-ković, učitelj v ostavki — Belgrad, Sv. Nau-ma ul. št. 8. Uprava kluba belgradskih de-mokratskih učiteljev namerava tudi sklicati splošen kongres celokupnega učiteljsva Ju-goslavije, ki ne odobrava današnje nezake-nitosti, ki se izvajajo nad učitelstvom, kar seveda tudi mi priporočamo in bomo na kongresu osvetlili teror Pribečevićevih suž-njev v Sloveniji. Glede klubov demokratskih učiteljev pa mi ne soglašamo. Vidi se nam nujnejše in tudi uspešnejše stroti najprej teror v UJU. To pa bi bilo mogoče le z ustanovitvijo posebne, v resnici zgolj sta-novske organizacije, ki bi morala biti brez vsakokrne politične primesi. Na vsak na-čin pa moramo priznati, da vodi tudi Stan-kovićev boj k ozdravljenju in razčiščenju gnilih stanovskih razmer. Radovedni smo, kakšno stališče bodo zavzeli slovenski učitelji Davidovičevci?

Cerkveni vestnik.

e Nočnim žastilem presvetega Rešnjega Telesa se vljudno naznanja, da je nočjo redno celonočno češčenje presv. zakramenta. Molila se bo 9. ura: Češčenje žalostne Matere božje Marije. Vljudno vabimo k obilni udeležbi.

e Spored cerkvenih obredov Velikega tedna v cerkvi Marijinega Oznanjenja (pri frančiškanih): Cvetna nedelja: ob 9. blagoslovljenje oljk; po blagoslovu tiha sv. maša, med katero se bo bralo trpljenje Go-spoda našega Jezusa Kristusa. — Popoldne ob 2.15 sv. križev pot; ob 3. se bo molila deveta ura: Češčenje žalostne Matere božje Marije. Po molitveni uri mesečni shod Ma-rijine družbe. — Veliki torek: ob 6. zvečer postna pridiga. — Velika sredo: ob 4. popoldne pete jutranjice. — Veliki četrtek: ob 6. tih sv. maša, ob 8. sloves-na maša. Popoldne ob 4. pete jutranjice. — Veliki petek: ob pol 6. uri zjutraj sv. križev pot, ob 8. sv. opravilo, ob 8. popoldne pridiga, po pridigi pete jutranjice. Ob pol 8. zvečer se bodo pele žalostinke. — Velika sobota: ob pol 6. uri zjutraj sv. križev pot, ob 7. blagoslov ognja, velikonočne sveče in krstne vode, nato slovesna sv. maša. — Blagoslov pihov ob 2. popoldne. — Zvečer ob 6. slovesna jutranjice; ob 6.15 procesija, ki se bo razvrstila po sledečem redu: Vsta-jenje. — Otroci. — Župnijsko bandero. — Dekliška Marijina družba z zastavo. — Tre-tji red z bandom. — Vojaška godba. — Sa-mostanska družina in duhovščina z Najsvetejšim. — Zastopniki. — Zenske s svečami. — Velikonočna nedelja: Ob 9. pri-diga, nato slovesna sv. maša. Na koro so-deluje orkester. — Vse dni Velikega tedna se bo podelila udum III. reda vesoljna od-voza.

Iz katoliškega sveta.

Mednarodno počestjenj sv. Očeta. O pri-liki svetega leta bo poklonil mednarodni odbor papežu original Dantejeve knjige Vita nuova, slikane en miniature na pergament. Da se pokrijejo stroški tega prekrasnega dela italijanskega slikarja Nestorja Leonija, bo od-bor izdal reprodukcijo v 1321 izvodih. Cena tega dela je 2000 lir za izvod. Naslov za sub-

skripcijo: Mgr. Stanislas Le Grelle, Bibliotheca Vaticana, Roma, Italia.

Čikaški katoličani pripravljajo predstavo Pasijona in prizorov iz evangelija. Prisostvovalo bo lahko 80.000 gledalcev! Čikago je namreč v Ameriki!

Število katoličanov v Angliji. V »Catholic Directory« za l. 1924 beremo sledeče zanimive podatke o prebivalstvu Anglije: Vsa angleška država s kolonijami vred šteje 400 milijonov prebivalcev, med katerimi je 14.827.312 katoličanov. Angliji sami v ožjem smislu pripade 48 milj. prebivalcev, med katerimi je katolikov 2.567.091, Irski 4.390.216 preb., med temi 2.242.670 katolikov. V angleških kolonijah ob sredozemskem morju živi katolikov 231.589. Indija ima med svojimi 319 mil. 2.256.454 kat., v Južni Afriki pa je katoličanov 90.000. V Ameriki živi na angleškem teritoriju 4 milj. katoličanov, in sicer jih odpade na Kanado, ki šteje 8.788.433 preb., 3.635.000 katoličanov. Avstralija ima katol. 1.172.661, Nova Zelandija pa 100.000.

Sv. maša v »suhi« Ameriki. Kako daleč gredo nekateri Američani v prepovedi alkohola in sovraštva proti katoličanstvu, nam kaže primer guvernerja države Colorado, ki je stavil predlog, naj se vzame katoliškim duhovnikom pravica, da smejo uporabljati vino pri sv. maši, češ da so se na podlagi tega vršile nepravilnosti. Ta »apostol suše« je pa dobil primeren odgovor od o. Smitha v listu Denver Catholic Register, ki mu kratko pravi, da katoličani niso nikdar uporabljali vina, določene za sveta opravila, v druge svrhe, in da naj le poskusi, kakšne uspehe bi žele s svojo prepovedjo.

Češkoslovaška liga katoliških intelektualcev, ki je bila ustanovljena v Pragi l. 1906. si je postavila kot glavni cilj, da razširja katoliško idejo med mladino. Najodličnejše osebnosti katoliškega gibanja v Češkoslovaški so člani te lige. Tisočletnica smrti sv. Vavla bo dala tej ligi priložnost, da poglobi svojo propagando. Voda bo organizacijo velikih slovesnosti, ki jih bo praznoval ves češkoslovaški narod na čast svojemu sv. patronu. Te manifestacije se bodo vršile šele l. 1929. Za enkrat se liga trudi, da čimprej dokonča dela v katedrali, kjer se nahaja kapela sv. Vavla. V to svrhu je že zbrala 800.000 čsl. kron.

Katoliška univerza v Georgetownu v Združenih državah, najstarejša katoliška univerza v tej deželi, dobi nov kemijsko-medicinski institut, ki bo stal več kot deset milijonov dolarjev. Institut bo razdeljen v šest oddelkov.

Društvo katoliških italijanskih poljedelcev je pred kratkim imelo svoj kongres v Milanu. Predsednik, g. dr. Giannitelli, je v otvoritveni seji naglašal važnost tega zasedanja in težke čase, v katerih se sedaj nahaja italijanski krščanski sindikalizem. Zasedanje je sklenilo, da se vsestransko poglobi in razširi krščansko-socialni program.

Socialni vestnik.

Fran Erjavec:

Komunalna socialna politika v Sloveniji.

(Glej »Slovenec« od 1. aprila t. l., št. 73.)

(Dalje.)

3. Križica dosedanjega socialno političnega udejstvovanja slovenskih občin.

Če se ozremo sedaj na naše »ubožno pravo« in na socialno politične dolžnosti, ki jih nalaga zakon občinam, vidimo že na prvi pogled, da je bila dosedanja tozadevna zakonodaja v vsakem pogledu nezadostna in neprimerna. Ker tvori temelj vsega ubožnega prava pristojnost in si to ni moglo pridobiti že s gotovo dobo bivanja v kaki občini, temveč je združena le z rojstvom ali z izrecnim sprejemom, ki ga pa neimovitemu navadno na vse mogoče načine ovirajo, se občine tudi z vsemi sredstvi branijo podpirati obubožanega prebivalca, čeprav si je še toliko let v občini pošteno služil svoj kruh in si priživel v njej dejansko svoje pravo domovanje. Iztirajo ga navadno v njegovo pravo domovno občino, kateri se je že davno docela odtujil ali je pa morda še sploh nikoli poznal ni.

To ima zlasti danes, v času modernega gospodarskega razvoja pogosto naravnost neusmiljene in več kot krivične posledice. Ker precejšen del kmečkega prebivalstva ne more najti doma dela in jela, je prisiljen iskati za službo v mestih in industrijskih krajih. Dokler je delavec zdrav in krepak, s svojim delom prispeva k razvoju trgovine, obrta in industrije ter blagostanju dotičnega kraja, ko pa obnemore, postane star, invaliden ali zaide v večjo potrebo, ga iztirajo na podlagi veljavnega domovinskega in ubožnega zakona pogosto s policijskim izgonom s pozorišča njegovega vseživljenjskega delovanja ter izroče njegovi domovni občini v ubožno oskrbo. To je krivično in neusmiljeno napram dotičnemu ubožcu, kakor tudi napram njegovi domovni občini, kajti delavec je delal tam morda leta in leta, se je tam že docela vživel, si ustvaril bolj ali manj tesne družabne zveze ter s tem svojo pravo domovino, občino pa, kateri je bil naprten, je pa docela tuj in ji ni pogosto posvetil nobenih svojih moči.

Glede na to ni čudno, če so vsi uvidevni pravniki in socialni politiki že v bivši monarhiji dolgo let propagirali temeljito korekturo

domovinskega zakona in zlasti še ubožnega prava. Severnonemška zveza je n. pr. že leta 1870. izdala zakon, po katerem si pridobi vsak državljani že po dveh letih nepretrganega bivanja v dotični občini pravico do ubožne podpore, po nekaterih drugih evropskih državah pa zadostuje za to še krajši rok (na Nizozemskem ni n. pr. sploh nobenega). Zlasti drakonistična je pa še določba o neprekinjenosti bivanja, ki ustvarja pogosto največje krivice. Temeljita reforma domovinskega in občinskega zakona ter vsega ubožnega prava je torej pri nas vedno bolj nujna in sicer v prvi vrsti glede dobe bivanja v kaki občini za pridobitev domovinske pravice in pravice do ubožne podpore ter glede nosilcev bremen ubožnega skrbstva, kajti gotovo je, da bi moralo nositi te več faktorjev in ne samo občino, ki so za kako velikopoteznejše tozadevno delo pogosto premajhne in gospodarsko prešibke.

Prosveta.

pr Skladatelj Škerjane dirigira danes zvečer ob 8. uri v Unionski dvorani simfonični koncert, na katerem se izvaja kot glavna točka sporeda Beethovnova VIII. simfonija. Simfonija ima 4 stavke, ki so vsi pisani v hitrem veselem tempu, tako da nosi celo delo nekako značaj dionizične razposajenosti. I. stavek uvaja kratek Poco sostenuto stavek, v katerem začenja oboja svojo nežno in globoko občuteno melodijo, ki pa jo kmalu preženejo ostre, ritmične figure v godalih. Po kratkem pomirjenju nastopi pravi začetek Vivace z glavno temo v flavti. Ta tema je obdelana v raznih variacijah ter melodičnih in kontrapunktičnih spremembah. Vse to pa v najrazličnejših tempih, katere le tupatom prehajajo v komaj doznatne lirične epizode. Allegretto stavek kaj prijetno vpliva na poslušalce s svojo umirjeno a ne tragično zasnovanostjo. Ta stavek se odlikuje po široki melodični liniji in nežni sanjivosti. Je tako ljubeč in lahko razumljiv, da se je moral nešteto krat ponavljati na raznih javnih koncertih. III. stavek nam slika razpoloženje v prosti naravi in razne vaške dogodke. Trio prinaša izredno ljubko pastirsko melodijo v pihalih, nad katero drže godala dolge, široko zategle tone, hoteč s tem pričarati in označiti milje, v katerem pastirček živi. Robati ritmi ponavljajočega se Scherza spominjajo na nedeljsko vrvenje sredi vasi. O IV. stavku te simfonije pravi slavni Wagner, da je ta stavek pravo utelešenje najživahnejših plesnih ritmov, kar jih sploh kaka simfonija vsebuje. Celotni stavek bazira sicer na priprosti marcijski temi, ki prvi preko celoga orkestra v vedno naraščajočem stopnjevanju do učinkovitega zmagovalnega konca. — Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni in od 7. ure dalje pri večerni blagajni pred koncertno dvorano.

pr Dobrodelni koncert na korist Detjega in materinskega doma kraljice Marije v Ljubljani. V ponedeljek, dne 6. aprila se vrši na korist te prekornostne in velepomembne ustanove v veliki dvorani hotela Union dobrodelni koncert, pri katerem sodelujejo sledeče odlične moči: operna pevka gđ. Rozumova, konservatorijska profesorica Marija Švaigerjeva, kapelnik Balata kot spremljevalec, znani izvrstni Slovenski kvartet (gg. Banovec, Pečenko, Završan in Zupan) ter šolski orkester Glasbene Matice v Ljubljani pod vodstvom g. prof. Karla Jeraja. Spored je skrbno izbran ter bo nudil poleg svoje zanimivosti tudi lep umetniški užitek. Predprodaja vstopnic za to dobrodelno prireditev v Matični knjigarni.

pr Pri cerkvenem koncertu Glasbene Matice v Celju, ki se vrši v nedeljo 5. t. m. ob pol 8 zvečer v Marijini cerkvi, se izvajajo sledeče skladbe: 1. E. Grieg: Lento (orkester); 2. Jak. Petelin (Gallus) f. 1591 »Glejte kako umira pravičnik« (za meš. zbor); 3. Glazounov: Interludij in Moderato za godalni kvartet; 4. T. Raven: »Sveti križ« (za mešani zbor); 5. Debussy: Adagio iz god. kvarteta I.; 6. Bortnjanski: »Nynje sili« in Pavlič: »Veliki petek«; 7. J. Suk: Choral: »Sv. Vavla« za godalni orkester; 8. A. Foerster: »Ave Marija« za zbor in orkester (Gorenjski slavček).

pr Sveto Pismo novega zakona. Prvi del: Evangelij in apostolska dela. Po naročilu ljubljanskega škofa priredili dr. Fr. Jere, dr. Gr. Pečjak, dr. A. Snoj. Izdala Bogoslovna akademija v Ljubljani 1925. — Dodana je harmonična dogodkov in življenje Jezusovega v najidealnejši obliki, kazalo mašnih evangelijev, dva zemljevida. Obseg knjige: 28 pol v velikosti 18,5 : 11,5 : 2,60 cm. Papir je najfinjši dokumentni papir in gledali smo v vseh ozirih na to, da bi bila knjiga, ki je najlepša po vsebini, najlepša tudi po obliki. — Postavili smo kljub temu nizke cene, ker smo se zanesli, da bodo knjigo pokupili v veliki množini. Zelo okusno vezana knjiga v platnu stanje v knjigarnah 48 Din; v pešamoidu z zlato obrezo zgornj 60 Din; v polšagrnu 85 Din. Glede na trpežnost in ceno je najbolj priporočljiva srednja vezava. — Zakaj nismo knjige naznanili že pred mesecem, ko je izšla? Vzrok so bili prav tisti, ki so jo najtežje pričakovali in so dosedaj knjigovezu vse sproti pobirali. Upamo, da bo odslej mogoče vsa naročila točno izvrševati. — Prevod je prekrasen in je naravnost kulturni spomenik slovenstva in našega jezika!

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 8 zvečer.

Četrtek, 2. aprila: VDOVA ROŠLINKA. D. Petek, 3. aprila: Zaprti. (Generalna vaja.) Sobota, 4. aprila: LIZISTRATA, premijera. Izven.

OPERA:

Začetek ob pol 8 zvečer.

Četrtek, 2. aprila: Zaprti. Petek, 3. aprila: BOHEME. Red A. Sobota, 4. aprila: MIGNON. Red C.

DVE DRAMSKI PREDSTAVI.

Na praznik 25. marca je drama uprizorila Shakespearjevega »Othello«; večer, ki ga je publika skoraj popolnoma prezrla, je bil take umetniške važnosti, da ga moramo primerljivo oceniti. Po daljšem času je igral naslovno vlogo zopet g. Levar, topot z novo pripravo in novim pojmovanjem. Njegov Othello je zgubil kruto zunanost, ki jo navadno kaže rutiniran igralec, bil je plemenit in moder človek pod absolutnim vtisom njegove ljubezni do Desdemone. Za Jagove zbadaje ni maral; šele, ko vidi namišljeni dokaz ženinove nezvestobe, izbruhne temperamentna ljubezenska blaznost, ki ga tira v umor. S tem programom igre je Levarjev Othello postal celotnejši, verjetna figura in za gledalca šele predmet umetniškega uživanja. Docela osebna je bila igra v posameznostih, ki so se krepko strinjale v dramatične in igralske vrhunce. Pripovedovanje pred senatom je odkrivalo vse globine umetniškega karakterja, dosledno izigrane so bile scene z Jagom in tragični konec, ki ga je rešila primerno krajšala. Levarjev Othello je bil pristna ustvaritev, umetniški korak na lepi razvojni poti, po kateri hodi temperamentni igralec v letošnji sezoni. V skrajnem afektu je imel sicer še preveč besne naravnosti, ki je kalila razumljivost govora, celota pa pomenja neizmerno več, kot smo bili vajeni gledati v tej vlogi: je resničen izliv umetniško abicijoniranga in sposobnega igralca velikega formata. »Othello« je bil z ozirom na celotno predstavo neprimerno višji, kot zadnja jubilarna predstava. Očitno je g. Rogoz kot Jago zelo nadkriljeval svojo prejšnjo igro in je bil v scenah z zamorcem igralsko popolnoma dorasel. Ob tej dvojici je postala tudi Desdemona (ga Šaričeva) temperamentna. G. Lipah kot dož je bil posebno v tonu izredno dober; da entuzijazem imenovanih ni mogel prilegniti celotnega ansambla do zaokrožene predstave, je krivo nekoliko kljubovalno vztrajanje nekaterih igralcev na svojih podpopovrednih tipih. A če je navidez brezpomembna oseba podana v skladu s celoto, pridobi igra in igralec; če pa oseba hodi po svojih potih in se ne zna niti primerno postaviti na desko, pade iz okvira igre in v celoti zazija vrzel, deleča igralce na umetnike in diletante.

V nedeljo 29. marca so uprizorili v Rogozovi režiji nekoliko hrazasto Tucičovo igro »Golgota«. O literarni upravičenosti drame ne bom govoril; g. Rogoz jo je primerno režiral in igral Njega z rutino in nevsiljivostjo. Tudi vsi ostali igralci so rešili svoje vloge primerne, dasi se nobeden ni dvignil do posebnih dejanj. O predstavi ne bi referiral, če bi ne bila nanovo scenirana. Poskus s simbolično sceno te vrste je namreč huda zabloda. Inscenator so lahko izkaže v tem ali onem pojmovanju, če mu gre delo do srca in če ima potrebno fantazijo ter okus. G. Kregar je postavil za prvo in tretje dejanje v temen prostor stopnjice, iz katerih se dviga piramidast podstavec s sedežem, nad njim pa kamenit križ. Iskal je originalnosti v najbolj konvencionalnih oblikah ter napravil kvečjemu delo z vrednostjo kamnoseške »umetnine«. Na levi je pustil v zavesti pokončen pravokotnik za takozvani simbol: skozi njega je sijala barvasta luč po potrebi. Drugo dejanje je bila orgija programatičnosti, ščunarske umetne obrti in barvnega neokusa. Arhitekt bi se moral izkazati s prostornim občutkom, ne pa iskati polje izključno na detaljih. Inscenacija je hotela biti nova; v umetnosti pa nastane novina le potem umetniške realizacije, potem kvalitativnega dejanja, ki ga scena za »Golgot« zaradi zmešnjave v pojmovanju in nedostatka globljega občutka pač ne predstavlja.

Ljudski oder v Ljubljani

sobota, 4. aprila ob 8. uri zvečer, nedelja, 5. aprila ob 3. uri popoldne, torek, 7. aprila ob 8. uri zvečer: PASIJON ali KRISTUSOVO TRPLJENJE IN SMRT. — Predprodaja vstopnic vsak dan od 5—7 popoldne v pisarni Ljudskega odra; čez dan pa v društveni nabavni zadrugi (Ljud. dom, I. nadstr.). Ljubljansko občinstvo se naproša, da poseti po možnosti večerni predstavi v soboto in torek, ker je nedeljska popoldanska predstava določena predvsem za občinstvo z dežele in ljubljansko okolico.

Narodno gledališče v Mariboru.

Repertoar:

Četrtek, 2. aprila: MIGNON. — Ab. E. (Kupont.) Gostevanje g. Peter Burje iz Ljubljane.

Turistika in sport.

NOGOMET.

Ilirija: Primorje 6:0. Na docela razmočenem terenu se je odigrala v nedeljo prvenstvena tekma med Ilirijo in Primorjem. Dež je nekoliko pred začetkom tekme pojeval, tako da tla vsaj na publiko, ki je došla vočigled vremehkim prilikam v razmeroma velikem številu, niso stavila prehudih zahtev. Vkljub tem neugodnim okoliščinam je nudila tekma zadovoljiv, s strani Ilirije celo prav dober sport in je tem bolj obžalovati, da je ves vtis pokvaril težek incident, kakor se dolga leta nazaj ni pripetil na naših igriščih. Zgodi se pač, da se igrač nad igračem znese ali revanšira s pikro besedo ali z brezobzirnejšo igro, — toda da bi se dobljeni goal kvitiral z udarci na obraz, kakor je storil to vratar Primorja napram levi zvezi Ilirije, je čin nezaslišane surovosti in nebrzdanosti, ki more dozoreti le v okolici, kjer se v sportnem delovanju pušča počeni in vzgojni moment popolnoma v nemar, in ki se mora za bodoče za vsako ceno preprečiti. Del publike je ogorčen vdorji na igrišče in skušal napasti vratarja Primorja; sledile so nekatere nemile scene, ki absolutno ne spadajo v okvir sportne prireditve in kot nadaljnja posledica predčasno zaključenje tekme.

Pod nekoliko popustljivim vodstvom sodnika g. Kramaršiča se je vodila igra v najhitrejšem tempu, ki ga je diktila Ilirija in kateremu je sledilo Primorje le z velikim naprom. Zdelo se je, da Ilirije razmočena tla niti malo ne ovirajo; ako bi forward tudi v II. polčasu nadaljeval z racionalno, na rezultat usmerjeno igro, bi se moglo reči, da je igrala izvrstno. Moštvo je bilo povsem enotno, brez kake vidne slabe točke. Izredno je ugajal srednji krilec Zupančič II, brezhibno sta delovala oba branilca in tudi stranska halfa. Vrtar Miklavčič je imel le dvakrat priložnost pokazati svojo umetnost. V napadnih vrsti je igral v I. polčasu najboljši vloga Oman, ki je kasneje nekoliko popustil. Desno krilo Zupančič I je igral dobro in zanesljivo, Milan nekoliko rezervirano. Doberlet je bil edini, ki mu je teren delal preglavice, levo krilo Pavalec je bil znatno boljše kot v dosedanjih svojih igrah.

Primorje je v I. polčasu z veliko vztrajnostjo odbijalo navale Ilirije. Moštvo se v primeri z Ilirijo fizično ne nahaja v posebni kondiciji. Do skupne igre ob resolutnem startu Ilirije ni došlo, poskus z netreniranim Birso kot centerforward se ni obnesel. Poleg vratarja, ki je rešil marsikatero kočljivo situacijo, se je opazila dobra igra simpatičnega Windišca (sr. krilec). V II. polčasu je ubralo Primorje čisto pasivno taktiko; opustilo je vsako misel na napad ter skušalo na razne načine igro zavlačevati. V 31. minuti je došlo pri sedmem golu do zgoraj omenjenega incidenta, naker je sodnik po brezuspešnem poskusu odstraniti publiko s prostora tekmo zaključil. Ostanek tekme se bo v smislu pravil moral igrati naknadno in obenem se bo vršila prvenstvena tekma rezervnih moštev, ki je v nedeljo vsled slabega terena odpadla.

Nadaljnji domači tekmi: Mariborski Rapid je gostoval v Čakovcu ter zmagal nad tankajšnjim Čakovčkim SK s 4:1. SK Celje je nastopil v Murski Soboti proti SK Mura; zmagali so Celjani s 5:0.

V Zagrebu je zmagal Gradjanski SK v prvenstveni tekmi nad Concordijo s 3:1, ter HASK nad Zeljezničarji s 6:0. Gradjanski si je priboril s tem definitivno prvenstvo Zagreb. nogom. podsava za tekočo sezono.

Mednarodni rezultati: V Pragi je zmagal Deutscher FC nad Sparto z 2:1. V Budimpešti je praška Slavija podlegla Ferencvarosi TC z 0:1; nekoliko dni prej je Slavija zmagala na domačih tleh nad istim klubom s 6:0. V Frankfurtu je dosedanja južnonemški prvak I. FC Nürnberg podlegel SV Frankfurtu z 1:2, s čemur preide prvenstvo Južne Nemčije na V. f. Rasenspiele, Mannheim, katerega ne more vloviti v točkah prvenstvene tabele več noben drug klub. Dunajske tekme: Amateure: Sportklub 1:1, Rapid: Slovan 1:1, Hakoah: Wacker 2:2.

LAHKA ATLETIKA.

Cross country za prvenstvo Jugoslavije, ki se je vršil pretečeno nedeljo v Zagrebu, je dobil Gradjanski SK (moštvo: Zemljak, Kralj, Novak, Zubak) s 16 točkami pred belgrajsko Jugoslavijo in zagrebškim Marathonom in belgrajskim Sokolom. Tekmovalo se je na 7500 m dolgi progi. Kot prvi so dospeli na cilj Zemljak, Kumer (M), Kralj.

Klagenfurter Sport-Verein: SK Primorje. Ta tekma, ki se vrši v nedeljo, dne 5. aprila, bo zanimiva predvsem radi tega, ker bodo skušali Celovčani odnesti zmago. Kakor znano, je lansko leto celovška reprezentanca, ki je nastopila proti ljubljanski, katero je tvorila kompletna Ilirija, prijetno iznenadila s svojo lepo in kombinacijsko igro ter podlegla po enakovrednem in težkem boju z 3:2. Celovčani nastopijo s svojim kompletnim prvim moštvom. — Tekma se vrši na igrišču Primorja ter prične ob 15. Kot trening predtekmo odigrata ob lepem vremenu Slovan proti rez. Primorja ob 13.30. — Predprodaja vstopnic v trafiki Sever (s popustom), Šelenburgova ulica. Dnjaške le v predprodaji, mladinske pa pri dnevni blagajni. Dame v spremstvu kavalirjev imajo prost vstop.

Gospodarstvo.

Lira in gospodarski položaj v Italiji.

Težak položaj, v katerem se nahaja denarni trg in borza v Italiji radi neprestanega razvrednotenja lire in špekulacije z vrednostnimi papirji, je prisilil vlado, da poseže vmes z dekretom, s katerim skuša skupino neresnih in gospodarsko slabelih špekulantov razčistiti s tem, da morajo bodoče položiti kavejto 25% svote ter podreja devizne senzale zopet nadzorstvu državne devizne centrale, ne da bi bil s tem zopet upostavljen devizni monopol. O uspehu te odredbe v bodočnosti se ne more še govoriti, špekulantov razčistiti s tem, da morajo v bovedati, v koliko se bo ta odredba v resnici izvajala ali v koliko jo je mogoče obiti.

Nekateri trdijo, da padec lire ni bil povzročen od italijanske špekulacije same. Dvig deviz pa tudi ni tako nevaren; radi hausse šterlinga je naravno London najbolj porastel, a dolar se je dvignil komaj za nekaj točk. Končno pa notira lira v Londonu večkrat nad rimsko pariteto, kar dokazuje da ni baissa povzročena na inozemskih borzah. V Italiji sami pa se je mnogo govorilo in pisalo o razvrednotenju lire, ne da bi bili prišli do edinosti v tem vprašanju. Naslednja tabela kaže, da so se od 1923 dalje konstantno dvigale najvažnejše devize izvenzemski francoski frank, ki je še bolj padel:

	London	N.York	Pariz	Švica
Povprečno 1922	93.84	21.98	172.72	403.80
1923	99.78	21.83	132.10	393.83
I. pol. 1924	98.97	22.95	118.21	401.1
II. pol. 1924	103.88	23.02	121.71	435.86
decemb. 1924	109.22	23.27	125.65	459.80
1. januarja 1925	115.05	24.06	120.79	464.77
15. januarja 1925	117.42	24.49	131.26	472.58
28. februarja 1925	117.60	24.71	127.25	474.60

Kar se tiče faktorjev plačilne bilance, se more reči, da je razvoj trgovske bilance v prvih 11 mesecih 1924 povoljen, ne more se pa tega trdit, o rimesah izseljencev in dohodkih iz tujske industrije. V omenjenem času se je dvignil uvoz napram prejšnjemu letu od 15.380 na 16.890 mil. lir in istočasno izvoz od 9.455 na 12.534 mil. lir, tako da se je uvozni preostanek znižal od 5925 na 4355 mil. lir. In kljub slabemu pridelku pšenice se je dvignil izvoz posameznih prehranjevalnih sredstev v tej dobi, tako n. pr. riž od 57.000 na 135.000 ton in pšenična moka od 550.000 na 1.192.000 stotov. Če pridenemo, da je kljub slabi letini nazadovale uvoz pšenice in koruze v omenjenem času, tedaj pride mo do zaključka, da so se zaloge od jeseni precej izpraznile in da je pripisati porast deviz državnemu nakupovanju žita v inozemstvu, še posebno radi tega, ker je porastla cena pšenice za stot — cif Genova — od 100 na 170 lir. Znamenja so tudi, da je bil v zadnjem času velik uvoz sladkorja in kave. Znano je, da je bila letošnja sladkorna letina v Italiji kvalitativno zelo slaba in zato se je izplačal prvič po dolgih letih uvoz sladkorja posebno češkoslovaškega izvora.

Tujska industrija, ki je v Italiji zelo važna postavka za valute, stoji trenutno zelo slabo. V Rimu so hoteli na pol prazni in iz Rivijere prihajajo tožbe o slabem obisku. Rimski hotelirji, ki so bili zadnja leta že razvajeni radi obilnega zaslužka, trpijo sedaj radi te konjunkturne menjave tem bolj, ker so pričakovali radi svetega leta veliko tujcev in so radi tega investira-

rali mnogo denarja v popravila in zboljšanje svojih lokalov. Tudi izseljeniško vprašanje ni boljše. Pred vojno se je izseljevalo povprečno trideset milijona Italijanov na leto, leta 1923 se jih je izselilo 285.000 in v zadnjem letu brčkone ni bilo prekoračeno število 250.000. V tem oziru so oškodovale Italijo najbolj Združene države, ki ne dovoljujejo več tolikega priseljevanja.

Industrija, posebno tekstilna ima polno naročil, tako za odjemalce v državi kakor tudi za izvoz. Predilnice, tkalnice itd. delajo s polno paro. Tudi avtomobilska industrija je dobro zaposlena za izvoz. V prvih 11 mesecih je bilo skoro 17.000 strojev v vrednosti od 350 mil. lir izvoženih napram 10.600 v vrednosti 240 mil. lir v enaki dobi prejšnjega leta.

Otok bankovcev se ni posebno zvišal. Od 1. januarja do 20. decembra 1924 se je zvišal obtok samo od 17.247 na 17.621 mil. lir. Ta porast moramo pripisati edino postavki, ki brčkone upliva na kurz lire in sicer izdaji bankovcev konzorciju za prevzem slabih in fundiranih papirjev v likvidaciji se nahajajoče Banche di Sconto iz sanacije Banco di Roma od 3306 na 4686 milijonov lir. Ta postavka, ki je vzbujala večkrat pomsleke, naj bi se amortizirala na ta način, da ostane dividenda vseh treh emisijskih bank limitirana na sedanji višini do leta 1930, poleg tega še s tem, da se država odpove enemu delu davka na obtok bankovcev, dalje pa naj bi se skrčil obtok bankovcev za konzorcij, na ta način, da sme glasom dekreta 231. decembra 1924, izdati obrestujoče se bone, za katere je država znižala dohodnino od 26% na 12%. Finančni minister vedno poredkeje uporablja pravico tiskanja bankovcev, predumji bank zakladu so se znižali leta 1924 od 7569 na 7036 in obtok oblagajniških nakazil od 2428 na 4200 mil. lir, tedaj vidimo, da je zaklad po priliki dobro dotiran in proračun je prišel v zadnjih letih nekako v ravnovesje, tako da ima danes Italija svoje državne finance kolikortoliko v redu.

Italija je zadolžena, kakor skoro vsaka država, a ta zadolžitev ne zahteva nujnejše rešitve od zadnjih let in nikdo ne veruje, da bodo upniki prisilili Italijo, da plača svoj dolg, ki znaša okroglo 110 milijard in uniči s tem samo sebe.

Zdi se, da pa je najbolj uplivalo na padec lire prenikajoče plačevanje italijanskega delavca. Med tem je indeks za italijansko veletrgovino porastel od leta 1913 do 4. četrtletja 1924 od 100 na 621, glasom statistike državnega nezgodnega zavarovanja se je zvišala povprečna plača prizadetih delavcev le od 100 na 487 in se more s precejšnjo gotovostjo reči, da je danes realna plača v tekstilni industriji, najvažnejši eksportni industriji države, za celo tretjino nižja od one leta 1920. Med tem, ko prodaja Italija svoje produkte dela preprosti ven iz države, je na drugi strani primorana, nakupovati sirovine in druge uvozne produkte dražje, tako da se na ta način ravnatežje še bolj kviri. V srednjeevropskih državah smo doživeli razprodajo dobrin po vojni, Italija pa vodi danes eksportno politiko, ki se zelo približuje razprodaji oziroma razmetavanju dela. Borzna špekulacija, katere se je oprijela velika množica, ni toliko izraz bežanja od lire, nego ljudje skušajo priligrati na borzah pri manjkaj dohodkov za podražene življenske

potreščine, kakor smo to videli po vojni tudi pri narodih, ki niso udani igri. Mali rokodelci in drugi ljudje, ki vsi ne posedujejo velikega premoženja, od njih najdemo postavke na borzah in njih delovanje je še podprto s celo vrsto zakonitih borz, ki so se pojavile na vseh prometnih krajih Italije. Banke, ki bodo brčkone napravile letos zopet rekord v emisijah kot leta 1924, se temu ne morejo ubraniti. Živahna kupčija, ki je nastala radi nizkih delavskih plač v skoro vseh industrijah, posebno v tekstilni in rastoče dividende, ki jih javljajo številne družbe za leto 1924, tvorijo narodno veliko vzpodbudo za špekulacijo in upanje na dobiček.

Prosperiteta italijanskega gospodarstva odvisi po največ od tega, da se posreči industrijam zvišati plače na višino obstoječe draginje, ne da bi s tem trpelo razpečevanje njihovih produktov v državi in na inozemskih trgih radi povišanja stroškov. Fn.

g Živinski sejem dne 1. aprila v Ljubljani je bil zelo živahen. Prignali so na sejem 427 konj, 3 žrebata, 89 volov, 91 krav, 6 telet in 355 prašičev za rejo. Cene konjem: par od 4—16.000 Din žrebata po 1000 Din, voli la. po 11 Din, II. po 10 in III. po 9 Din za kilogram žive teže. Krave debele 9, za klobase 4 do 6, teleta 13—14 Din kilogram žive teže; prašički za rejo 6 tednov stari pa so bili po 175 do 200 Din eden. Nakupilo se je tudi več živine za izvoz in sicer več konj in volov za Italijo in več klavnih konj za Nemško Avstrijo.

g Sejmsko poročilo iz Maribora. Na svinjski sejem dne 27. marca t. l. se je pripeljalo 223 svinj in 4 koze. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 75—100 Din, 7—9 tednov 125—150, 3—4 mesece 225 do 325, 5—7 mesecev 475—580, 8—10 mesecev 650—800, 1 leto 1200—1300 Din, 1 kg žive teže 12—13 Din, 1 kg mrtve teže 16.25—17.50. Prodalo se je 127 komadov.

g Naš izvoz v februarju t. l. V februarju t. l. je znašal izvoz iz naše države 313.564 ton v skupni vrednosti 603.019.742 Din napram 228.436 tonam v vrednosti 646.073.582 Din v mesecu februarju lanskega leta. Glavni izvozni predmeti so bili: koruza 91.579 ton za 200.980.640 Din, gradbeni les 64.899 ton za 84.391.011 Din, pšenična moka 4930 ton za 82.715.512 Din, jaja 1974 ton za 32.485.640 Din itd. — V prvih dveh mesecih t. l. je dosegel izvoz 648.026 ton v vrednosti 1.455.136 dinarjev, medtem ko je bil izvoz v prvih dveh mesecih lani 448.546 ton v skupni vrednosti 1815.062.614 Din.

g Polom Krajiške banke d. d. v Bihaču. Krajiška banka d. d. v Bihaču je zaprosila za prisilno poravnavo. Aktiva so 892.808 dinarjev, pasiva pa 1.048.785 dinarjev. Narok je 7. maja.

g Državne finance v mesecu decembru lani. Kakor je razvidno iz Službenih Novin so znašali državni dohodki v mesecu decembru lanskega leta 1.011.226.613 dinarjev. V prvih devetih mesecih proračunskega leta 1924-1925. (t. j. od 1. aprila 1924 do 31. decembra 1924) so znašali dohodki 8.086.057.928 dinarjev (proračun 7.803.750.000 dinarjev). — Izdatki v mesecu decembru lani so bili 795.437.978 Din, v devetih mesecih proračunskega leta 1924-1925. pa 7.853.203.079 dinarjev (proračun je določal 7.803.750.000 dinarjev). — Največ dohodkov je bilo v decembru 1924: od prometa 225.425.803 dinarjev, od monopola 210.140.411 dinarjev, od trošarine in taks 131.687.235 dinarjev, od carine 120.452.239 dinarjev in od neposrednih davkov in pribitkov 115.689.692 dinarjev. Izdatki pa so bili v glavnem sledeči: prometno

ministrstvo 153.804.865 dinarjev, ministrstvo vojske in mornarice 142.451.008 dinarjev, ministrstvo financ 106.194.676 dinarjev, ministrstvo prosvete 69.870.289 dinarjev, vrhovna državna uprava 23.576.287 dinarjev.

g Angleška zunanja trgovina. V prvih 2 mesecih t. l. je imel uvoz v Angliji vrednost 239.055.000 funtov šterlingov, izvoz pa 138 milijonov 381.000. Reeksport je znašal 27.141.000 funtov šterlingov.

g Velesejm v Parizu. Za velesejm v Parizu, ki se bo vršil letos od 9. do 24. maja se dobijo prijavnice za razstavljalce in prospekti v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice.

g Poljedelska razstava v Pragi (Maj 1925). Kakor vsako leto, priredi tudi letos Poljedelsko združenje Češkoslovaške republike v Pragi v velikem obsegu znano Poljedelsko razstavo v Pragi (od 15. do 31. maja). V okviru te razstave bo tudi prirejena razstava poljedelskih strokovnih časopisov, na kateri bodo zastopani vsi časopisi poljedelske stroke iz Kraljevine SHS, posebno iz Slovenije (Kmetovalec, Sadjar in vrtnar, Lovce, Slov. čebelar) in razne druge strokovne publikacije. Splošna poljedelska razstava bo razdeljena na razne skupine kakor: rastlinstvo, poljedelstvo sploh, dalje gozdarstvo (varstvo gozdov), živalstvo, poljedelska industrija, poljedelske stroje, združništvo, poljedelsko gradjeinstvo itd. Poleg že omenjene razstave časopisov bodo prirejene še te-le posebne razstave: sadjarska, ribarska, lovška, geologijska in živinorejska. V razstavnih dnevih bode Poljedelsko združenje organiziralo zborovanja centralnih poljedelskih organizacij, ekurzije na vzorna posestva in natečaj poljedelskih strojev. Kakor je iz prednjega razvidno, bo navedena razstava v Pragi nudila posetnikom detajlni pregled vseh panog modernega poljedelstva in ne dvomimo, da bodo tudi interesi iz Slovenije posetili v obilnem številu to pomembno razstavo.

Borze.

1. aprila 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.55125—2.55125 (2.535 do 2.565), London 295.75—298.75 (290—298), New York 61.58—62.58 (61.37—62.37), Pariz 3.255 do 3.305 (3.30—3.35), Praga 1.83—1.86 (1.8285 do 1.8585), Dunaj 8.645—8.845 (8.635—8.735), Zürich 11.945—12.045 (11.92—12.02).

Curih. Belgrad 8.35 (8.425), Pešta 0.0072 (0.0072), Berlin 1.234 (1.234), Italija 21.37 (21.40), London 24.775 (24.775), Newyork 518.50 (518.50), Pariz 27.15 (27.675), Praga 15.35 (15.375), Dunaj 73.05 (73.05), Bukarešt 2.40 (2.425), Sofija 3.775 (3.775).

Dunaj. Devize: Belgrad 11.40, Kodanj 129.95, London 33.895, Milan 29.24, Newyork 709.35, Pariz 37.20, Varšava 136.05. Valute: dolarji 707.60, angleški funt 35.85, lira 29.26, dinar 11.36, češkoslovaška krona 20.96.

Praga. Devize: Lira 139.50, Zagreb 54.50, Pariz 177.50, London 161.675, Newyork 33.80.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 % investicijsko posojilo iz l. 1921 58—62, 2 1/2 % državna renta za vojno škodo 150 (denar), Celjska posojilnica, Celje 210—210 (zaklj. 210), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 234 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 110—128, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 828—836, Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana 190—200, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 120—135, Trbov. premogokopna družba, Ljubljana 408—418, Združene papirnice, Vevče 100—108, Nihag d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb 51 (denar), Stavbna družba, Ljubljana 265—280.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Ko je neko jutro podpisaval pisma, je naletel v enem na izraz »Jaz bom!«. Ko je brzo preletel celo stran, kje bi se našel podobno besedo, je našel celo vrsto drugih: »Jaz hočem.« Tisti »jaz bom« je bil samo eden, a radi tega tako viden. Pritisnil je dvakrat na gumb električnega zvonca in trenutek pozneje je vstopila Deda Mason.

»Ali sem jaz tako narekoval, Miss Mason?« je vprašal, ji podal pismo ter ji pokazal pregrešni izraz. Nemirna senca ji je švignila preko obraza. Izpoznana krivim je stala pred njim.

»Moja pogreška,« je dejala. »Žal mi je. Ampak vseeno ni pogrešno, da veste,« je hitro pristavila.

»Kako dokazete to?« je izzival Daylight. »Gotovo se ne glasi pravilno, kakor jaz mislim.«

Ta čas je dospela do vrat, pa se je obrnila s pisalom v roki.

»A vseeno je pravilno.«

»Potemtakem pa bi bili potem vsi: »Jaz hočem« napačni,« je dokazoval.

»Saj so tudi,« se je glasil njen drzni odgovor. »Ali naj jih popravim?«

»Jaz bom prišel tja v pondeljek, da preiščem tisto zadevo.« Daylight je na glas ponavljal ta stavek iz pisma. Izgovarjal je resnobno in pozorno poslušal zvok svojega glasu. Zmajal je z glavo. »Ne glasi se prav, Miss Mason. Res ne zveni prav. Ej, nihče mi ne piše na ta način. Vsi pravijo: Jaz hočem — tudi izobraženih nekaj med njimi. Ali ni tako?«

V angleščini se pravilno tvori prva oseba prihodnjega časa s pomožnim glagolom shall (Ishall = jaz bom), druga in tretja oseba pa z will. Nepravilno pa se v navadni govorici rabi will tudi za prvo osebo: I will = jaz hočem. Deda je takoj popravila Daylightovo pogreško.

»Da,« je priznala in odšla k stroju, da izvrši popravke.

Tisti dan se je naključilo, da je bil med navzočimi pri kosilu mlad Anglež, rudarski inženjer po poklicu. Da bi se bilo to pripetilo ob kateremkoli drugem času, bi bilo ostalo neopaženo, pri tej priliki pa, ko je Daylight prihajal pravkar iz borbe s svojo stenografko, je Angležev »Jaz bom« mahoma vzbudil njegovo pozornost. Ta izraz se je med jedjo večkrat ponovil in Daylight je bil prepričan, da ni bil pogrešen.

Po obedu je prijel McIntosha, enega od znancev, ki je svoje dni obiskoval vseučilišče kakor mu je bilo znano, ker je slovel kot nogometaš.

»Ti, Bunny, glej,« ga je vprašal Daylight, »kaj je pravilno: Jaz bom prišel tja v pondeljek, da preiščem to zadevo, ali jaz hočem priti tja itd.«

Bivši nogometaški kapitan je nekaj časa v zadregi razmišljal.

»Presneto, da bi vedel!« je priznal. »Kako se jaz izražam?«

»Ej, jaz hočem, kakopak.«

»Potem je ono drugo pravilno, zanesi se. S slovnico sem bil vedno navzkriž.«

Na potu v pisarno je Daylight stopil v knjigarno, si kupil angleško slovnico; in je nato z nogami na pisalni mizi celo dobro uro prelistaval in preučeval njene strani.

»Glavo si dam odrezati, ako dekle nima prav,« je izpregovoril na koncu. Privkral je občutil, da je bilo nekaj na njegovi stenografki. Dotlej mu je bila zgolj žensko bitje po kos pisarniške oprave. Sedaj pa, ko je dokazala, da zna več slovnice kakor trgovci in nekdanji vseučiliščniki, je postala človek. V njegovi zavesti se je izražala sedaj tako jasno in očito kakor se je tudi »Jaz bom« izražal na s strojem pisani strani papirja, in postajal je pozoren nanjo.

Uredil je tako, da je mogel tisti popoldan opazovati ob njenem odhodu, in je prvič zaznal, da je

bila čedne postave in da je njen način oblačila bil zadovoljiv. Podrobnosti ženske obleke so mu bile docela nepoznane in ni opazil niti podrobnosti njene lične bluze niti dobro prikrojenega krila. Videl je samo vtisek nasprotno. Videti je bila primerna.

»Zala je in dobro izgleda,« se je glasila njegova sodba, ko so se zunanja pisarniška vrata zaprla za njo.

Ko je naslednji dopoldan narekoval, je ugotovil, da mu ugaja način, kako je nosila lase, akoravno ne bi za ves svet mogel opisati kako. Vtisek je bil ugoden, to je bilo vse. Sedela je med njim in oknom in je opazil, da so ji bili lasje svetlorjavi in se zlatobrnasto lesketali. Bledo solnce, ki je sijalo v sobo, je vzpihal zlatobronasto barvo v tleče plamene, ki so bili prav prijetni videti. Čudno, si je mislil, da doslej še ni opazil.

Sredi pisma je dospel do izraza, ki mu je bil prejšnji dan povzročil toliko preglavice. Spomnil se je svoje borbe s slovnico in je narekoval:

»Pri tem predlogu Vam bom prišel do pol pota naproti —«

Miss Mason je iznenada vzdignila oči. Ta kretnja je bila povsem neprostovoljna, izvirajoča iz osuplosti in iznenadenja. V naslednjem hipu pa so se oči zopet povesile in je čakala nadaljevanja narekovanja. Ampak Daylight je v tistem hipu opazil, da so ji oči bile sive barve. Pozneje je doznal, da so se sive oči včasih zlato blestele; tedaj pa je videl dovolj, da ga je presenetila, kajti iznenada se je zavedel, da je doslej vedno imel za bruneta s rjavimi očmi seveda.

Veste, imeli ste prav navsezadnje,« je priznal s plašnim rezanjem, ki ni soglašalo z njegovimi resnobnimi, indijanskimi potezami.

Zopet ga je nagradil dvignjen pogled in priznalni smehlaj, in topot je potrdil dejstvo, da je imela sive oči.

»A vendar se vseeno ne glasi prav,« se je pritoževal.

(Dalje sledi.)

Ali ste poravnali naročnino za 'Slovenca'?

Zagreb. Hrv. esk. banka, Zagreb 105 do 106, Hrv. sveopća kred. banka, Zagreb 105 do 106, Hrv. slav. zem. hip. banka 58—59, Jugoslovenska banka, Zagreb 99—100, Prva hrv. štedionica, Zagreb 830—840, Slavenska banka, Zagreb 72, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 235, Dioničko društvo za eksploataciju drva, Zagreb 42—47, Hrv. slav. d. d. za industriju šecera, Osijek 670—690, Gutmann 420—430, Slavonija 54—56, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 410—420, 7 % drž. invest. posojilo 62.75—63, vojna odškodnina 158—159.

Dunaj. Živnostenska banka 819.000, Alpine 399.000, Greinitz 128.000, Kranjska industrijska družba 500.000, Trboveljska družba 450.000, Hrvatska eskomptna banka 430.000, Leykam 145.000, Jugoslovenska banka 117.000, Avstrijske tvornice za dušik 62, Slavex 840, Slavonija 61.500.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Trami, monte, 3-3—7-9, 4—9 m dolž., feo meja 380 (bl.), deske 25 mm, monte, od 16 cm napr., media 24, feo meja 580 (blago), jelovi in smrekovi blodi, suhi, od 25 cm napr., feo Ljubljana, 8 vag. 275, 275, (zaklj. 275), bukovo oglje la, vilano, feo meja 118 (denar). Zito in poljski pridejki: Pšenica bačka, 75 kg, feo Ljubljana 505 (denar), otrobi pšenčni, domači, sred. debeli, feo Ljubljana 215 (blago), otrobi pšenčni, drobni, 1/2 pap. 1/2 juta vreče, feo Ljubljana 205 (blago), koruza, promptna, gar., feo štaj. post., 1 vag. 213, 213 (zaklj. 213), koruza drobna, medjimurska, par. Ljubljana 240 (blago), koruza, okrogla, prompt., feo medjimurska postaja 230 (blago), rižol koka, štajerski, juta vreče, feo Ljubljana 360 (blago), fižol mandolon, feo Ljubljana 300 (denar), krompir rdečkast, feo štaj. postaja 140 (blago),

krompir beli, feo štaj. postaja 135 (blago), krompir rumeni, feo štaj. postaja 110 (blago). Novi Sad. Pšenica 460, koruza 162.50, moka bazis 300 600, Položaj spremenljiv.

Poravnajte naročnino!

Dijaški vestnik.

D Skofjeloška podružnica SDZ ima na velikonočni ponedeljek ob 11. uri dopoldne v Društvenem domu redni občni zbor. Poleg navadnega programa bo posebna točka: sprememba imena in pravil (Društvo »Poštniške zveze«). Vabljeni vsi katoliški dijaki loškega okraja. — Predsednik.

Polzvedovanja.

Izgubila se je boa od Akademkega doma na Miklošičevi cesti do kolodvora zjutraj ob pol 7. Pošten najditelj se naproča, da jo pri- nese v Akademski dom hišnici proti nagradi.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Ura opo- reditve	Baro- metr. v mm	Termo- metr. v C	Relativ. vlaga v %	Nebo, vetar	Prijava v km
31/3. 21 h	737.3	5.3	0.9	oblač	—
1/3. 7 h	737.2	6.1	1.0	jasno	—
1/3. 14 h	734.3	10.9	1.7	jasno	—

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 150 ali vsaka beseda 50 par. Naj-
manjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor zanko!

TALMONE ČOKOLADA

IPAK NAJLEPŠA

Zahtevajte jo povsod!

Praktikanta(-injo)

sprejme LESNA trgovina. —
Ponudbe na upravo lista
pod šifro »Praktikante«.

Uradnik

popolnoma iz-
vežban v lesni
stroki, z dvoraz. trgovsko
šolo in z večletno prakso,
išče primer. službe v kakem
večjem industr. podjetju. —
Ponudbe upravi »Slovenec«
pod: »Marilja« št. 1791.

SPREJME SE

več dobro izvežbanih
kroj. pomočnikov

za vsakovrstna konfekcijska
dela. Kavcije zmožni in za-
neslji dobijo delo na dom.
— Vpraša se pri Konfekcijski
tovarni

FRAN DERENDA

LJUBLJANA, Emonska c. 8.

2 dinamo stroja

35 in 18 KV 2 x 150 Volt, ter

2 elektromotorja

33 PS, 300 Volt in 17.7 PS,
440 Volt, v jako dobrem sta-
nju. — PRODAMO.

Strojne tovarne in livar-
ne d. d., Ljubljana.

Od ministrstva za trgovino
in obrt koncesionirana

krojna šola

Zidovska ul. 5 — Ljubljana.

S 16. aprilom pričetek no-
vega EROJNEGA damskega
tečaja za šivilje in nošilje.

Ugodni plačilni pogoji. —
Izdelovanje in razpolaganje
vseh najmodernejših krojev
za dame in gospode.

Klavir poučuje učiteljica.

Kje, povedo v
upravi lista pod št. 2076.

Kovačnico vzamem v

najem z
orodjem kje v Sloveniji. —
Ponudbe pod: »Kovačnica«
št. 2140 na upravo lista.

V NAJEM SE ODDA

PEKARIJA

in STANOVANJE onemu,
ki odkupi pohištvo. Nahaja
se v bližini industrijskega
mesta ob železniški postaji.
Naslov pove uprava »Slo-
venec« pod številko 2162.

Opremljeno SOBRO

s posebnim vhodom, z vso
oskrbo, blizu Gradišča ali
obrtne šole, 18CE mlad, so-
liden GOSPOD. — Ponudbe
na upravo »Slovenec« pod
šifro »SOLIDEN« št. 2156.

NAJBOLJŠA

REKLAMA

so oglasi v »Slovenec«.

Velika, dobro idoča

GOSTILNA

v Sloveniji naprodaj. Hiša
stoji na periferiji mesta, pet
minut od kolodvora v vel.
industr. okraju ter ima veli-
ko gostilniško prostoro s
krasno dvorano. Letni pro-
met do 300 hl vina, večjo
množino piva, žganja in
sadjeve. — Krasen vrt in
dvorščice. Cena 600.000 Din.
Podrobnosti se poizve pri
lastniku, čigar naslov pove
uprava lista pod št. 2131.

Kupim srebrne KRONE.

— Ponudbe na upravo »Slo-
venec« pod »Krone« 2080

Več spalnic

in 2 JEDILNICE iz trdega
lesa, politirane, naprodaj v
škofji ulici št. 13, dvorišče.

Kupi se takoj

dobro ohranjen

parni kotel

okrog 1000 (litro) litrov vo-
de, 14 m² kurilne ploskve. —
Ponudbe z opisom pritiska
itd. do vključno 6. aprila na
Poštni predal št. 164,
Ljubljana. 2152

PRODA se v Ljubljani

HISA S TOVARNO

in stroji po zelo ugod. cení,
stanovanje takoj. Naslov v
upravi lista pod št. 2163.

Železničar

vpokojen, še urnih nog, za-
nesljiv, išče službe kot vr-
tar, inkasant, paznik ali po-
dobno. Obvlada nem. jezik.
— Ponudbe pod »Zanesljivo«
na upravo lista. 2150

OTROŠKI VOZIČEK

že rabljen, kupim. — Naslov
v upravi lista pod št. 2139.

Vsak dan sveže namočena

POLENOVKA

ANTON VERBIČ
LJUBLJANA.

Svileni klobuki

okrašeni, od 200 Din naprej
v raznih barvah prodaja

MINKA HORVAT

modistka
Ljubljana, — Stari trg 21.

Otroški vozički

sportni in luk-
suzni po najnižji
ceni in največje
zaloge. Prodaja na obroke,
ceniki franko. Tribuna
F. B. L., tovarna dvokoles
in otroških vozičkov.

Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Stanovanje

4 sob z vsem komfortom, v
vili, se zamenja z večjim od
5—6 sob. — Ponudbe upravi
lista pod »Zamenjava 2139«.

Polenovka

NAMOČENA

Fran Kham

Ljubljana.

AMADIS

Krekrasen, svetoven roman, je ZACEL IZHAJATI
v tedenskih snopiščih po 16 strani (velika osmerka)
v prevodu dr. A. Debeljaka. Cena Din 3.— za
snopišč. Dobi se povsod. Krasen tisk, lepa oprema.
Naročila sprejema založba »VIGRED«, Ljubljana,
škofja ulica 8, I. nadstropje.

SPREJME SE

korespondenta

ki zna razven slovenščine, srbohrvaščine tudi
popolnoma nemško, italijansko ali francosko ter
po možnosti tudi angleško. Eksportni aka-
demiki imajo prednost. — Ponudbe pod šifro:
»K. T. V.« št. 2142 na upravo »Slovenec«.

Cenjeno občinstvo iz Celja in okolice se obvešča,
da se predvaja od 3. do 5. aprila monumentalni film

JEZUS KRISTUS

(J. N. R. I.)

največje mojstrsko delo o 6 delih, animirani na licu
mesta. Sodeluje 20.000 oseb. — Prekrasna naravna slika
in veličastni prizori iz Palestine, puščave s piramidami,
obale Nila, Betlehem, Nazaret, Jeruzalema i. t. d.

Predstave: Petek 3. ob pol 7 in pol 9 zvečer.
Sobota 4. ob pol 7 in pol 9 zvečer. Nedelja 5. aprila
ob pol 11 dopoldne; 3. ob pol 7 in pol 9 zvečer.

MESTNI KINO CELJE.

MODERNI DAMSKI SLAMNIKI

Bratje Oberwalder, Domžale.

Trgovski lokal

v večjem provincijalnem mestu v Sloveniji

(prvovrsten kraj), v sredini mesta, na kri-

žišču cest, (7 m široko, 8 m dolgo in 4 m

visoko) betonirano, obokana skladišča ca.

80 korakov od hiše, se vsled smrti gospo-

darja PRODA železninarju. — Natančnejši

pogoji pod šifro »R. G. K.« na Aloma

Company, Ljubljana.

Preselitev. Vljudno naznanjam cenj. naročnikom

in slavnemu občinstvu, da se PRE-

OBLIKOVANJE SLAMNIKOV in KLOBUKOV BRILLI

dae 6. aprila 1925 iz Rosljeve ceste

preseli v Dalmatinovo ulico št. 10,

dvorišče, spodaj (nasproti hotela Štrukelj).

Zahvaljujem se za dosedanje zaupanje in prosim cenje-

nega obiska tudi na svojem novem mestu.

Se prijazno priporočam

FANI BRILLI.

Matija Plečnik

mizar in posestnik

danes po dolgi mučni bolezni v 73. letu sta-
rosti, previden s sv. zakramenti, mirno v Go-
spodu zaspal. — Pogreb dragega rajnega bo
dne 2. aprila ob 9. uri.

V Hotedršici, 31. marca 1925.

Marija Plečnik, soproga. — Ivan, sin. — Ivana,
Marija por. Albrecht, hčeri. — Jožef, vnuk.

Zahvala.

Vsem, ki so nam ob težki izgubi dobrega

brata in strica, gospoda

Pavia Hirschmanna

privačnega uradnika

Izrazili svoje sočutje, se najtopleje zahva-
ljujemo. Posebno se zahvaljujemo pred. gosp.
rektorju p. Tomcu za tolažbo in obiske v težki
bolezni. Dalje se zahvaljujemo vsem gg. zdrav-
nikom, blagorodni gospe dr. Sajerčevi za vse
usluge, skazano pokojnemu, društvu »Slavce«
za gniljivo petje, kakor tudi vsem za poslano
cvetje. — Iskreni Bog plačaj! tudi vsem, ki
so pokojnika spremlili na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, dne 30. marca 1925.

ZALUJOČI OSTALI.

Izdaja konzorcij »Slovenec«.

Odgovorni urednik: Viktor Cenčič v Ljubljani.

Jugoslovenska tiskarna v Ljubljani.